

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-09-08

Diarienummer SFF-2023-01686

Handläggare

Annika Gripencreutz

Telefon: 031-365 08 22

E-post: annika.gripencreutz@stadsfast.goteborg.se

Hemställan om medel för förmågehöjande åtgärder krisberedskap och civilt försvar

Förslag till beslut

I stadsfastighetsnämnden

1. Förvaltningens underlag till hemställan om medel för förmågehöjande åtgärder krisberedskap och civilt försvar godkänns.
2. Stadsfastighetsnämnden hemställer till kommunstyrelsen om att få 22 miljoner kronor år 2024 och 36 miljoner kronor år 2025 för trygghetspunkter från kommunfullmäktiges kommuncentralt investeringsmedel "Krisberedskap" som fördelas av kommunstyrelsen.
3. Stadsfastighetsnämnden hemställer till kommunstyrelsen om att få 30 miljoner kronor år 2024 och 50 miljoner kronor år 2025 för befolkningsskyddrummen från kommunfullmäktiges särskilda budgetposter avseende investering "*Krisberedskap (kommuncentralt)*" som fördelas av kommunstyrelsen.
4. Stadsfastighetsnämnden hemställer till kommunstyrelsen om att få 5 miljoner kronor i driftmedel för trygghetspunkter och befolkningsskyddsrum år 2023 från kommunfullmäktiges budgetpost för särskilda ändamål "Krisberedskap och civilt försvar, förmågehöjande åtgärder" som fördelas av kommunstyrelsen.
5. Stadsfastighetsnämnden hemställer till kommunstyrelsen om att få 2 miljoner kronor år 2023, 25 miljoner kronor år 2024 och 43 miljoner kronor för år 2025 för beredskapshöjande ombyggnadsåtgärder från kommunfullmäktiges särskilda budgetposter avseende investering "*Krisberedskap (kommuncentralt)*" som fördelas av kommunstyrelsen.
6. Beslutet översänds till kommunstyrelsen.

Sammanfattning

Stadsfastighetsnämnden har fått uppdrag av kommunfullmäktige (2022-10-27 § 30) att projektera för trygghetspunkter. Nämnden ansvarar för två större befolkningsskyddsrum som påvisar ett omfattande underhålls- och reinvesteringsbehov och har fått i uppdrag av stadsledningskontoret att starta tidig utredning avseende andra beredskapshöjande ombyggnadsåtgärder av lokaler.

Beslutsförslaget avser hemställan om investeringsmedel och driftmedel till förmågehöjande åtgärder inom krisberedskap och civilt försvar avseende trygghetspunkter, befolkningsskyddsrum och andra beredskapshöjande ombyggnadsåtgärder i stadsfastighetsnämndens fastighetsbestånd.

Investeringsmedel är avsatta i kommunfullmäktiges budget 2023 för perioden 2023–2025 och driftmedel för 2023 vilka fördelas av kommunstyrelsen. Hemställan omfattar totalt investeringsmedel om 208 miljoner kronor och driftmedel om 5 miljoner kronor.

Hemställan är i formell mening inte ett beslut om genomförande av enskilda projekt. Utgångspunkten är att Stadsfastighetsnämnden hanterar projektstyrningen och enskilda projektbeslut enligt med gällande delegationsordning, riktlinjer och rutiner.

Beroende av pågående planerings och utredningsarbete samt kommande genomförandebeslut ser förvaltningen ett mer eller mindre omfattande driftmedelsbehov. För de fall naturlig hyresgäst saknas, exempelvis för trygghetspunkter och befolkningsskyddsrum, saknas modell för erforderliga hyresintäkter. Stadsfastighetsnämnden förutsätter kommuncentral finansiering för de fall naturlig hyresgäst saknas.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Föreslagna investeringar finns avsatt i kommunfullmäktiges budget. Investeringar ökar stadens behov av finansiering och kan innebära att staden behöver öka sin upplåning.

Investeringar innebär för stadsfastighetsnämnden att de årliga driftkostnaderna ökar dels genom kapitalkostnader (ränta och avskrivning) när en investering tas i bruk, dels genom kostnader för drift och underhåll. Om det saknas hyresgäst får nämnden inga intäkter som motsvarar kostnaderna. Investeringen förutsätter därför att det finns kommuncentral finansiering för eventuella ökade driftkostnader.

Om kommuncentral finansiering för årliga driftkostnader saknas behöver stadsfastighetsnämnden antingen minska sina kostnader eller höja hyran för befintliga hyresgäster (stadens verksamhetsnämnden).

Bedömning ur ekologisk och social dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån dessa dimensioner.

Samverkan

FSG har informerats via mejl den 8 september.

Bilagor

1. Protokollsutdrag kommunfullmäktige 2022-10-27 § 30
2. Utredning trygghetspunkter
3. Göteborgs Stads plan för arbetet med krisberedskap och civilt försvar (1446/20, 2021-01-28 § 14)

Ärendet

Hemställan avser investeringsmedel och driftmedel till förmågehöjande åtgärder inom krisberedskap och civilt försvar avseende trygghetspunkter, befolkningsskyddsrum och andra beredskapshöjande ombyggnadsåtgärder i stadsfastighetsnämndens förvaltningsbestånd.

Beskrivning av ärendet

Kommuner har ett långtgående ansvar för att skydda befolkningens liv och hälsa och för att upprätthålla vissa samhällsviktiga funktioner. Detta innebär att kommunen behöver ha förberedda beredskapsåtgärder exempelvis i händelse av långvarigt avbrott i el- eller värmeförsörjningen och i händelse av krig.

Hemställan avser beslut om att nyttja del av det kommuncentrala investeringsutrymmet och driftmedel. Beslutet är i formell mening inte ett beslut om enskilda projekt. Utgångspunkten är att Stadsfastighetsnämnden hanterar projektstyrningen och enskilda projektbeslut enligt förvaltningens rutiner som följer *”Göteborgs Stads riktlinje för beslutsnivåer vid investering i och inhyrning av- samt inriktning för att äga eller hyra kommunala och verksamhetslokaler”*.

Beroende av pågående planerings- och utredningsarbete samt kommande genomförandebeslut kan investeringsbehovet komma att förändras både i storlek och i tid. Av samma anledning ser förvaltningen ett mer eller mindre omfattande driftmedelsbehov. För de fall naturlig hyresgäst saknas, exempelvis för trygghetspunkter och befolkningsskyddsrum, saknas modell för erforderliga hyresintäkter. Stadsfastighetsnämnden förutsätter kommuncentral finansiering för de fall naturlig hyresgäst saknas. Om kommuncentral finansiering för årliga driftkostnader saknas behöver stadsfastighetsnämnden antingen minska sina kostnader eller höja hyran för befintliga hyresgäster (stadens verksamhetsnämnden).

Trygghetspunkter

Stadsledningskontoret har under 2022 i samverkan med 18 förvaltningar och bolag samt Räddningstjänsten Storgöteborg genomfört en utredning kring stadens behov av att införa trygghetspunkter, i enlighet med uppdrag i Göteborgs Stads plan för arbetet med krisberedskap och civilt försvar (1446/20, 2021-01-28 § 14).

På en trygghetspunkt ska boende och besökare i händelse av långvariga elavbrott eller vid andra större kriser få information samt grundläggande behov tillgodosedda, så som vatten, mat, värme och i särskilda fall någonstans att sova. En lokal som ska fungera som trygghetspunkt behöver därmed förses med reservkraft samt möjlighet att ansluta nödvatten. Trygghetspunkter kan ses som ett kommunalt åtagande som kräver en övergripande planering avseende investeringar, organisation, logistik, försörjning, drift, underhåll och övning.

Stadsfastighetsnämnden har fått uppdrag av kommunfullmäktige (2022-10-27 § 30) att projektera för trygghetspunkter och återkomma till kommunfullmäktige med ett förslag på lokaler, inklusive kostnadsberäkning för fastighetsanpassningar samt en möjlig tidplan. Stadsfastighetsnämnden planerar återkomma med ett förslag under kvartal ett 2024.

Bedömt driftmedelsbehov för pågående uppdrag för trygghetspunkter innevarande år är tre miljoner kronor. Förvaltningen föreslår därför att stadsfastighetsnämnden hemställer till kommunstyrelsen om att få ta del av kommunfullmäktiges särskilda budgetpost avseende kostnader för "Krisberedskap och civilt försvar, förmågehöjande åtgärder" som fördelas av kommunstyrelsen.

Bedömt investeringsbehov för år 22 miljoner kronor år 2024 och 36 miljoner kronor år 2025. Hemställan föreslås från kommunfullmäktiges särskilda budgetposter avseende investering "*Krisberedskap (kommuncentralt)*" som fördelas av kommunstyrelsen. Stadsfastighetsnämnden förutsätter kommuncentral finansiering då naturlig hyresgäst saknas.

Skyddsrum

Skyddsrum regleras enligt lagen (2006:545) om skyddsrum och tillhörande förordning och föreskrifter. Fastighetsägaren ansvarar bland annat för att i fred använda skyddsrum så att det kan ställas i ordning inom 48 timmar, inte göra ändringar eller ingrepp som kan försämra dess funktion och underhålla skyddsrummet och dess utrustning.

Stadsfastighetsnämnden förvaltar ett stort antal skyddsrum, ca 250, som är integrerade i befintliga byggnader och de nyttjas ofta av verksamheterna. En statusbedömning, ett arbete som påbörjades 2022, visar att hälften är utan anmärkning och 40 procent har mindre anmärkningar varav merparten är under avhjälpande. Resterande 10 procent har mer omfattande anmärkningar, vilket hanteras inom modellen för självkostnadshyra och bedöms märkbart påverka hyresnivåerna för berörda fastigheter.

Nämnden ansvarar också för två större befolkningsskyddsrum i bergrum, Kvarnberget och Otterhällan, på sammanlagt ca 12 500 kvadratmeter som idag nyttjas för olika verksamheter. En grov statusbedömning har gjorts som påvisar ett omfattande underhålls- och reinvesteringsbehov.

Bedömt driftmedelsbehov för pågående planerings- och utredningsarbete för befolkningsskyddsrummen innevarande år är två miljoner kronor. Förvaltningen föreslår därför att stadsfastighetsnämnden hemställer till kommunstyrelsen om att få ta del av kommunfullmäktiges särskilda budgetpost avseende kostnader för "Krisberedskap och civilt försvar, förmågehöjande åtgärder" som fördelas av kommunstyrelsen.

Bedömt investeringsbehov är 30 miljoner kronor år 2024 och 50 miljoner kronor år 2025. Hemställan föreslås från kommunfullmäktiges särskilda budgetposter avseende investering "*Krisberedskap (kommuncentralt)*" som fördelas av kommunstyrelsen. Stadsfastighetsnämnden förutsätter kommuncentral finansiering då naturlig hyresgäst saknas. Några hyresgäster finns som ger viss hyresintäkt men bedöms inte utgöra en långsiktigt robust lösning.

Tidig utredning andra beredskapshöjande ombyggnadsåtgärder

Stadsfastighetsnämnden har påbörjat tidig utredning avseende andra beredskapshöjande ombyggnadsåtgärder av lokaler på uppdrag av stadsledningskontoret. I detta skede bedöms investeringsbehovet för 2023–2025 till 70 miljoner kronor.

Stadsfastighetsnämndens ombyggnadsåtgärder hanteras inom modellen för självkostnadshyra med stadsledningskontoret som hyresgästpart.

Bedömt investeringsbehov är 2 miljoner kronor år 2023, 25 miljoner kronor år 2024 och 43 miljoner kronor för år 2025. Hemställan föreslås från kommunfullmäktiges särskilda budgetposter avseende investering ”Krisberedskap (kommuncentralt)” som fördelas av kommunstyrelsen.

Förvaltningens bedömning

Hemställan om drift- och investeringsmedel ger stadsfastighetsnämnden tydliga förutsättningar för att effektivt driva arbetet med förmågehöjande åtgärder för staden, styra projekten och hantera enskilda projektbeslut enligt gällande delegationsordning, riktlinjer och rutiner

Investeringar innebär för stadsfastighetsnämnden att de årliga driftkostnaderna ökar dels genom kapitalkostnader (ränta och avskrivning) när en investering tas i bruk, dels genom kostnader för drift och underhåll. Om det saknas hyresgäst får nämnden inga intäkter som motsvarar kostnaderna. Investeringen förutsätter därför att det finns kommuncentral finansiering för eventuella ökade driftkostnader.

Om kommuncentral finansiering för årliga driftkostnader saknas behöver stadsfastighetsnämnden antingen minska sina kostnader eller höja hyran för befintliga hyresgäster (stadens verksamhetsnämnden).

Lars Mauritzon

Martin Blixt

Avdelningschef förvaltning
fastighetsutveckling

Förvaltningsdirektör

§ 30 1382/21

Inriktning för arbetet med trygghetspunkter i Göteborgs Stad

Beslut

Enligt kommunstyrelsens förslag:

1. Stadsfastighetsnämnden får i uppdrag att projektera för trygghetspunkter proportionerligt fördelade utifrån befolkningstätheten i stadens fyra stadsområden och med ett riktmärke om minst en trygghetspunkt på nivå 3 (i enlighet med tjänsteutlåtandet) per 30 000 invånare.
2. Stadsfastighetsnämnden får i uppdrag att inom ramen för den pågående förstudien gällande krisförberedande åtgärder för vård- och omsorgsboenden inkludera en analys kring behovet av att skapa anpassade trygghetspunkter för äldre samt för personer med funktionsnedsättning.
3. Stadsfastighetsnämnden får i uppdrag att återkomma till kommunfullmäktige med ett förslag på lokaler, inklusive kostnadsberäkning för fastighetsanpassningar samt en möjlig tidplan.

Handling

2022 nr 176.

Yrkanden

Eva Flyborg (L), Jonas Attenius (S) och Maria Wåhlin (V) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Agneta Kjaerbeck (SD) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag och tilläggsyrkande från SD i kommunstyrelsen.

Propositionsordning

Kommunfullmäktige beslutar först att bifalla kommunstyrelsens förslag.

Ordföranden ställer härafter propositioner på bifall respektive avslag på tilläggsyrkandet från SD i kommunstyrelsen och finner att det har avslagits.

Reservation

Ledamöterna från SD reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna yrkandet.

Protokollsutdrag skickas till

Förvaltningsdirektören för Stadsfastighetsnämnden

Trygghetspunkter i Göteborgs Stad

Utredning om förutsättningar och behov

2022-10-10

Versionshantering

Datum	Version	Beskrivning	Ändrat av

Innehåll

1	Inledning	4
1.1	Syfte med utredningen.....	4
1.2	Kärnenergiberedskap och utrymningsplats	5
2	Definition trygghetspunkt	5
2.1.1	Förändrad hotbild	6
2.1.2	Lämpliga lokaler	7
2.1.3	Krav på utrustning	7
3	Hur gör andra kommuner	8
4	Inventering av lokaler i staden.....	10
4.1	Kartläggning av bebodda områden i Göteborg.....	10
4.1.1	Mellanområden.....	12
4.2	Resultat lokalinventeringen.....	14
4.2.1	Strategi kring val av trygghetspunkter och aktivering	17
5	Teknisk funktionalitet	17
5.1	Utrustning på en trygghetspunkt	22
6	Organisering av en trygghetspunkt.....	23
6.1.1	Mandat att aktivera en trygghetspunkt	24
6.1.2	Ansvar för trygghetspunkterna i icke aktiverat läge	24
6.1.3	Ansvar för trygghetspunkterna i aktiverat läge	25
6.1.4	Bemanning av trygghetspunkter, inklusive samverkan med frivilligorganisationer och Idéburet offentligt partnerskap (IOP)	26
6.1.5	Ansvar för samordnad kommunikation.....	26
6.1.6	Samverkan med externa aktörer, i en övergripande inriktnings- och samordningsfunktion (ISF)	26
6.1.7	Ansvara för mobila reservkraftverk och vattentankar i vardagen och vid aktivering	27
7	Trygghetspunkter för äldre och personer med funktionsnedsättning	27
8	Analys och slutsats	31

Bilagor	33
.....	37

1 Inledning

I Göteborgs Stads plan för arbetet med krisberedskap och civilt försvar 2021–2023 (1446/20, 2021-01-28 § 14) anges ett antal prioriterade åtgärder under aktuell mandatperiod. En av dessa åtgärder är:

- Planering för utrymning och inkvartering samt utreda behov av att etablera trygghetspunkter i staden (omfattning, kravspecifikation)
 - Ansvarig: kommunstyrelsen
 - Deltar: berörda nämnder, bolagsstyrelser

Arbetet med utredningen kring trygghetspunkter startade under hösten 2021 på stadsledningskontoret. En stadenövergripande arbetsgrupp bildades. Följande 18 förvaltningar och bolag samt Räddningstjänsten Storgöteborg har i olika skeden deltagit arbetet.

- **Förvaltningar/bolag med koppling till lokaler:** lokalförvaltningen, fastighetskontoret, trafikkontoret, idrott- och föreningsförvaltningen, kulturförvaltningen, grundskoleförvaltningen, demokrati och medborgarservice, Higab, Got Event, Framtiden
- **Fyra regionala socialnämnder:** socialförvaltningarna Centrum, Hisingen, Nordost, Sydväst
- **Förvaltningar som ansvarar för vård och omsorg:** Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen och förvaltningen för funktionsstöd
- **Förvaltningar, bolag och förbund med kompetens inom reservkraft och nödvatten:** Göteborg Energi AB, förvaltningen kretslopp och vatten, Räddningstjänsten Storgöteborg

Utredningen har haft fokus på fyra övergripande områden:

- Kartlägga behovet av antalet trygghetspunkter kopplat till befolkningen, geografi, omgivande infrastruktur med mera inom varje stadsområde
- Kartlägga övergripande kravspecifikation samt vilka typer av lokaler som redan finns inom respektive stadsområde
- Kartlägga (övergripande) vilka typer av investeringar som skulle krävas för att uppgradera befintliga lokaler till trygghetspunkter
- Kartlägga hur ansvaret för att bemanna trygghetspunkter skulle kunna fördelas inom staden

1.1 Syfte med utredningen

Utredningen syftar till att ge ett underlag till kommande beslut i kommunstyrelsen och kommunfullmäktige gällande eventuellt införande av trygghetspunkter i staden.

Om det fattas ett politiskt beslut att gå vidare och skapa trygghetspunkter i staden, behöver ett nytt uppdrag ges till lämplig förvaltning eller bolag med uppdrag att ta fram en konkret projekteringsplan, inklusive tidplan och kostnadskalkyl. Även ett styrande dokument gällande organisering och ansvar för trygghetspunkter behöver tas fram.

1.2 Kärnenergiberedskap och utrymningsplats

På länsstyrelserna i Halland och Västra Götaland pågår ett arbete med att fram en uppdaterad planering för kärnenergiberedskap, enligt nya bestämmelser i Förordning (2003:789) om skydd mot olyckor.

Arbetet berör de kommuner som ligger i ett större område kring Ringhals kärnkraftverk. Förutom nya inre och yttre beredskapszonerna runt Ringhals kärnkraftverk finns nu även en så kallad planeringszon som sträcker sig 100 kilometer från kärnkraftverket, där Göteborgs Stad ingår.

Länsstyrelserna har inlett en dialog med stadsledningskontoret om möjligheten att Göteborgs Stad skulle kunna bistå med att öppna en utrymningsplats i södra Göteborg i händelse av en kärnkraftsolycka i Ringhals. Ett sådant behov uppstår om den yttre beredskapszonen behöver utrymmas.

Om det skulle finnas etablerade trygghetspunkter i Göteborgs Stad, skulle staden vara väl förberedd för att klara av att hantera en sådan begäran från länsstyrelserna i Halland och Västra Götaland.

2 Definition trygghetspunkt

Energimyndigheten definierar en trygghetspunkt så här:

”En trygghetspunkt är en mötesplats dit människor kan vända sig vid större kriser i samhället, som exempelvis vid omfattande el- eller värmeavbrott. På trygghetspunkten kan man värma sig och få information om händelsen. I vissa fall kan det även finnas behov av att kunna laga mat, duscha och övernatta”.

Bild: Raddningstjansten.com

Energimyndigheten delar in trygghetspunkter i tre nivåer. Beskrivningarna av de olika nivåerna är hämtade från Energimyndighetens hemsida.

Nivå 1: Enkelt dagcentrum

Detta är en trygghetspunkt som är användbar under en kortare tid, till exempel under några timmar dagtid för människor som kan klara mathållning själva. Skolmatsalar eller bibliotek skulle kunna vara lämpliga lokaler för nivå 1.

Nivå 2: Utökat dagcenter

Detta är en trygghetspunkt där man kan vistas vid större delen av dygnet men där man övernattar hemma. En idrottshall eller skolbyggnad skulle exempelvis kunna fungera som ett utökat dagcentrum då det i regel finns både duschmöjligheter och kafeteria/restaurang som kan användas för att laga mat i.

Nivå 3: För dygnet runt-vistelse

Detta är en trygghetspunkt där man ska kunna vistas dygnet runt, exempelvis vid evakueringar. Trygghetspunkt kan likställas med utrymningsplats/mottagningsplats.

Egna bostaden bästa trygghetspunkten

Energimyndigheten konstaterar att den egna bostaden oftast är den säkraste och tryggaste platsen att vistas på. Så långt det är möjligt bör människor därför uppmanas att stanna kvar hemma.

”Den bästa trygghetspunkten för friska människor är ofta i den egna bostaden, även om den skulle bli lite kallare än vad man är van vid. Använd därför alla medel för att få friska människor att stanna hemma så länge det är möjligt.”

2.1.1 Förändrad hotbild

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) rapporterade 10 maj i år (2022) in förslag på åtgärder till regeringen för att stärka det civila försvaret under åren 2023–2025. Ett av förslagen rör utbyggnad av kommunala trygghetspunkter där allmänheten kan söka skydd, livsmedelsförsörjning inklusive vatten, med mera. Även vikten av investeringar i reservkraft lyfts fram.

Arbetet med trygghetspunkter har aktualiserats i många kommuner i Sverige och kan härröras från en förändrad hotbild. Frågan har fått än högre prioritet i kommuner efter Rysslands krigsföring i Ukraina.

- Alla kommuner i Sverige har i uppdrag att stärka såväl den fredstida krisberedskapen som det civila försvaret för att kunna möta svåra samhällsstörningar, som utrymningar och avbrott i exempelvis el- och vattenförsörjningen samt tele- och datakommunikation. Bakgrunden är bland annat risk för eskalerande gråzon (antagonistiska attacker i gråzon mellan fred och krig) samt krigsfara och krig.
- Även risken för negativa effekter kopplade till klimatförändringar gör att hoten mot samhällets funktionalitet kan antas öka.

I MSB:s vägledning till kommunerna gällande arbetet med civilt försvar betonas vikten av att kommunen förbereder trygghetspunkter¹.

”Planlägg för att upprätta en informationscentral samt trygghetspunkter i kommunen för värme, mat, dusch/toalett, vatten, information samt enklare vård och stöd till befolkningen.”

Exempel på händelser som kan leda till behov av att aktivera trygghetspunkter:

- Naturhändelser såsom stormar, översvämningar och snöfall
- Störning i infrastruktur såsom el-, värme- och vattenbortfall
- Omfattande störningar i tele- och datakommunikation
- Spridning av farliga ämnen, inkl. kärnkraftsolycka
- Bränder /explosioner
- Terrordåd
- Krigsfara och krig

2.1.2 Lämpliga lokaler

Energimyndigheten räknar upp dessa typer av lokaler:

- Skolor
- Förskolor
- Idrottshallar och simhallar
- Gemensamhetsutrymmen för bostadsföreningar
- Distriktssköterskemottagningar, vårdcentraler och sjukhus
- Hotell, kursgårdar och pensionat
- Hembygdsgårdar och kyrkliga samlingslokaler
- Kommunala bibliotek
- I nödfall även industri- eller lagerlokaler

Även andra typer av lokaler skulle kunna övervägas, exempelvis:

- Medborgarkontor
- Kulturhus
- Teatrar/scener
- Museer
- Färjor
- Skyddsrum med flera

2.1.3 Krav på utrustning

Energimyndigheten beskriver på sin hemsida vad som bör karaktärisera trygghetspunkterna nivå 1–3.

Nivå 1: (äter och sover hemma)

¹ Rätt person på rätt plats – kommuner. Vägledning för krigsorganisation och krigsplacering, SB1400 – augusti 2019, sid 35

- Gångavstånd, cirka två kilometer
- Personal på trygghetspunkten
- Reservkraft/värme
- Nödvatten, varmt och kallt vatten
- Toaletter
- Tillgång till information samt möjlighet att kommunicera
- Första hjälpen-utrustning inklusive hjärtstartare
- Tillgång till en bil vid trygghetspunkten för att vid behov snabbt kunna transportera varor eller människor
- Möjlighet till enklare matlagning/uppvärmning

Nivå 2: (sover hemma)

Samma som nivå 1, men också:

- Utökade toalett/dusch/tvättmöjligheter
- Kök/servering

Nivå 3: (vid utrymning, man kan inte bo kvar hemma)

Samma som nivå 1+2, men också:

- Möjlighet till sovplatser

3 Hur gör andra kommuner

Enligt MSB ska kommunerna i sin planläggning för civilt försvar förutsätta långvariga störningar och avbrott i elförsörjningen. Därför rekommenderar MSB att kommunerna inrättar trygghetspunkter. I många kommuner pågår just nu ett sådant arbete. Ibland används ordet värmestuga, som i en del fall kan vara synonymt med trygghetspunkt.

Nedan följer beskrivningar av hur några andra kommuner gör. Notera att underlaget är inhämtat i mars 2022 och att förändringar kan ha inträffat.

Stockholms stad:

Samtliga stadsdelsförvaltningar har i uppdrag att ta fram trygghetspunkter. Dessa ska vara utpekade till halvårsskiftet i år (2022), därefter startar driftsättning direkt.

Varje stadsdel i Stockholm ska ha minst en utpekad och känd trygghetspunkt. Följande riktmärke är satt:

- Upp till 50 000 invånare - en trygghetspunkt
- Mellan 50 000–100 000 invånare - två trygghetspunkter
- Fler än 100 000 invånare - tre trygghetspunkter

Flera stadsdelar planerar för fler trygghetspunkter än minimikravet. Reservkraft och säkerställd vattentillgång är krav. Stadsdelarna ska även rusta

trygghetspunkterna enligt en inköpslista, bland annat med hygienartiklar och vattendunkar.

Västerås:

Västerås har utsett 22 grundskolor som trygghetspunkter, en trygghetspunkt per 7 000 invånare. Nödvattenanslutningar finns på samtliga, medan tillgången till reservkraft håller på att byggas ut. Dessutom finns en planering för alternativa trygghetspunkter, exempelvis mötesplatser för äldre och bibliotek.

Även tillfälliga trygghetspunkter ska kunna upprättas i samverkan med lokalsamhället, exempelvis i bygdeföreningar, samfälligheter, bostadsrättsföreningar, samfund och idrottsföreningar.

Alingsås kommun:

Alingsås kommun har fem utsedda trygghetspunkter, skolor och idrottshallar, en trygghetspunkt per 8 000 invånare. Att ansluta dessa till reservkraft är nästa steg i arbetet.

Trygghetspunkterna är i första hand tänkta till de händelser då andra alternativ inte står till buds. Så här står det i Alingsås kommuns Plan för trygghetspunkter:

”Samtliga utpekade ställen är tänkta att kunna användas i alla tre nivåer, men beroende på händelse, kan man givetvis i stället behöva använda andra alternativ än att öppna upp en trygghetspunkt. Kanske kan det räcka med att hjälpa till att ordna rum på hotell, camping, vandrarhem eller dylikt. Trygghetspunkterna är i första hand tänkta till de händelser då andra alternativ inte står till buds.”

Borås Stad:

Borås planerar att inrätta 20 trygghetspunkter samt ett stort antal informationspunkter. Reservkraft är under uppbyggnad. Ca 6000 invånare per trygghetspunkt.

- Informationspunkter ska förberedas runt om i kommunen. Dessa ska enbart kunna tillhandahålla information, exempelvis via anslag. Exempel på platser som ska tjäna som informationspunkter är:
 - Bibliotek, livsmedelsbutik, bygdegård eller kyrka
 - Mobila informationsteam enligt förutbestämt koncept (ex husbil med viss utrustning och personal)
- Samlingsplatser (trygghetspunkt nivå 1 och 2) ska inrättas i 19 skolor och idrottshallar
- Ett nödboende (trygghetspunkt 3) i en idrottshall

Vidare ska Borås stad ta fram en evakueringsplan för äldreboende.

Eksjö kommun:

Eksjö kommun har nio trygghetspunkter, en trygghetspunkt per 2000 invånare. Utsedda platser är skolor, idrottshallar och äldreboenden.

Enligt Plan för Trygghetspunkter vid kris i Eksjö kommun är varje trygghetspunkt förberedd för reservkraft och särskilda reservverk finns och kan köras ut till de olika platserna om behovet uppstår.

”Trygghetspunkter Almgården, Solgården och Marieberg (särskilda boenden) är i första hand anpassade att ta emot och hjälpa äldre- och funktionshindrade personer som bor i eget boende ute i samhällen, som behöver vård och en plats att sova.”

4 Inventering av lokaler i staden

Inom ramen för denna utredning har en inledande lokalinventering gjorts av de medverkande förvaltningarna och bolagen. Dessa fick i uppdrag att ta fram förslag på minst tre lokaler vardera per trygghetsnivå 1–3.

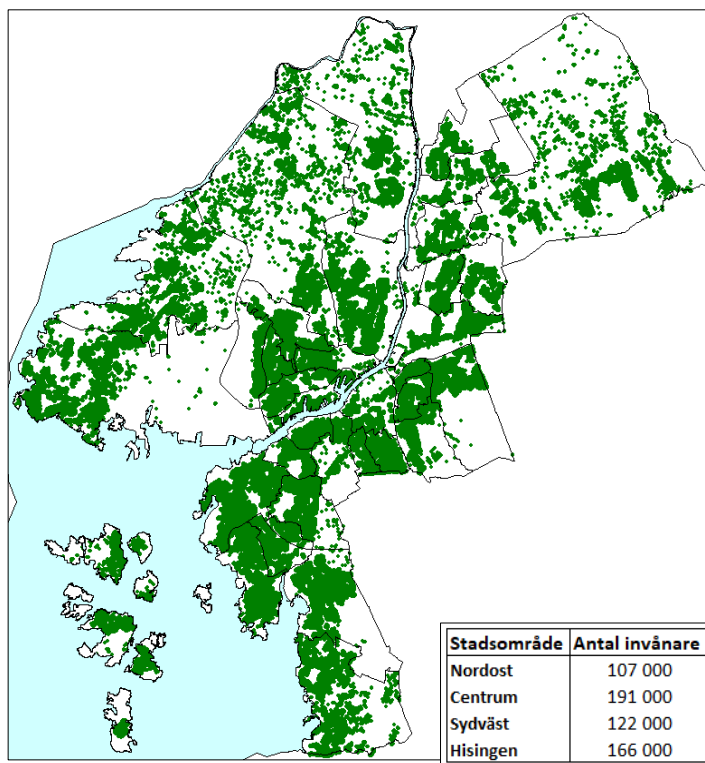
Utgångspunkten har varit att i en första inventering enbart titta på fastigheter som staden äger och på lokaler där staden bedriver egen verksamhet. Detta för att säkerställa att staden har full rådighet över lokaler som skulle kunna fungera som trygghetspunkter.

I nästa fas kan det finnas behov av att även inventera lokaler som ägs och drivs av andra, exempel konferenscenter, församlingshem, färjor, kursgårdar med mera.

Parallellt med lokalinventeringen gjordes en kartläggning av stadens geografi och befolkningssammansättning.

4.1 Kartläggning av bebodda områden i Göteborg

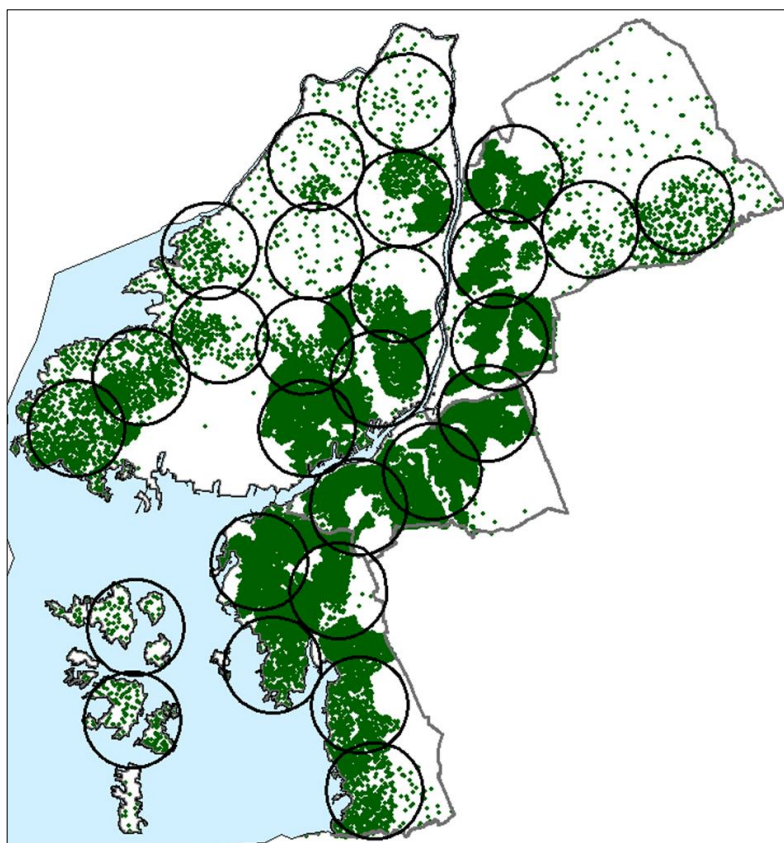
Befolkningen i Göteborgs Stad uppgick i mars 2022 till 589 000 personer. Flest personer bor i stadsområde Centrum och minst antal personer i stadsområde Nordost. Göteborg består av innerstadsområde, tätorter, landsbygd och skärgård.

Karta 1. Illustration av befolkningens utbredning i Göteborg 2021 samt gränser för mellanområden.

För att ta reda på hur många trygghetspunkter som Göteborg hypotetiskt skulle behöva placerades först cirklar med en radie om två kilometer ut över de mest bebyggda område inom kommunen. Två kilometer är det avstånd som Energimyndigheten anser är rimligt att befolkningen har till sin närmaste trygghetspunkt. Det blev 27 cirklar, som i princip täcker stadens geografiska yta, med undantag från den rena landsbygden i kommunens norra delar samt industriområdet kring Arendal.

Om varje cirkel rymmer en trygghetspunkt skulle en majoritet av alla invånare därmed ha cirka två kilometer till närmaste trygghetspunkt. Boende på landsbygden skulle dock ha längre avstånd till närmaste trygghetspunkt än så.

Karta 2. Illustration av 27 cirklar med en radie om två kilometer som användes i utredningens inledning.

I exemplet med 27 cirklar har dock inte hänsyn tagits till att folkmängden varierar stort mellan olika cirklar. Med en trygghetspunkt inom varje två-kilometersradie skulle folkmängden variera från några hundra personer och upp till 90 000 per trygghetspunkt/cirkel.

En annan utgångspunkt för att undersöka hur många trygghetspunkter som vore lämpligt att ha i Göteborg, skulle kunna vara att titta på de 36 mellanområden som staden är indelad i. Gränserna för mellanområdena är dragna med hänsyn till fysiska barriärer (ex vattendrag), folkmängd, markanvändning, socioekonomi och kommunal verksamhet. Folkmängden i mellanområdena varierar mellan cirka 5 000 och 30 000 personer. En trygghetspunkt per mellanområde skulle ge totalt 36 trygghetspunkter.

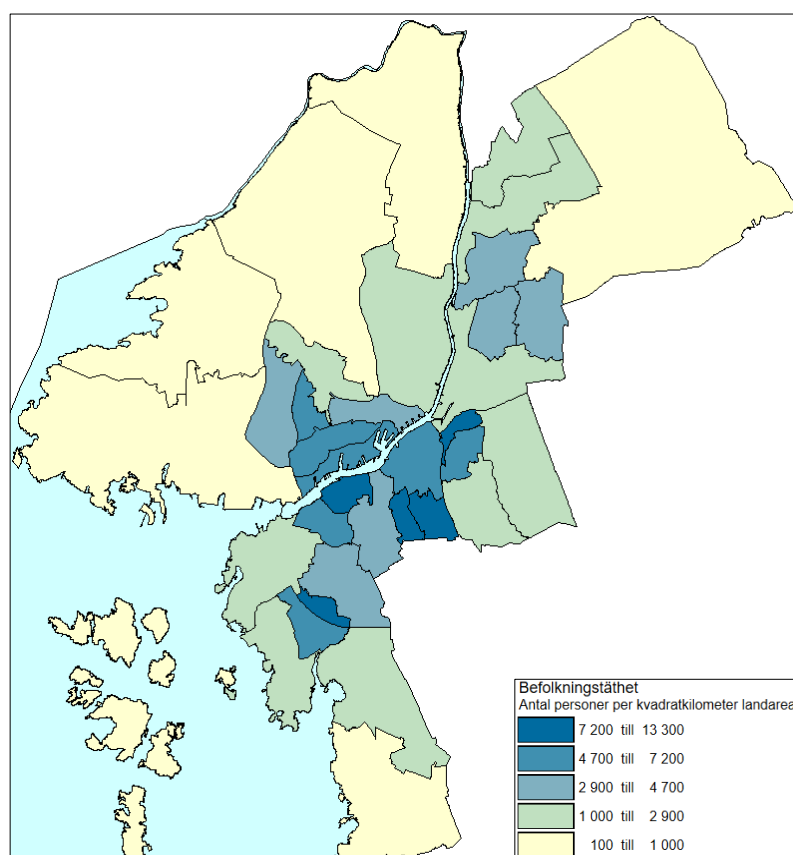
I nästa steg behöver dock tillgången på lämpliga lokaler beaktas. Vissa mellanområden är relativt glest befolkade och den genomförda lokalinventeringen visar att det blir svårt att i samtliga 36 mellanområden hitta passande lokaler som Göteborgs Stad äger (se mer kapitel 4.2).

4.1.1 Mellanområden

Göteborgs Stad indelas geografiskt med hjälp av fyra olika indelningstyper: stadsområden (4 stycken), mellanområden (36 stycken), primärområden (96 stycken) och basområden (1 014 stycken). I det här sammanhanget har bedömningen gjorts att mellanområdena är den mest lämpliga indelningen att utgå från.

Antalet mellanområden varierar mellan stadsområdena med som mest 11 stycken i stadsområde Hisingen till sju stycken i stadsområde Nordost. Folkmängden i mellanområdena varierar mellan cirka 5 000 och 30 000 personer. Eftersom ytan på mellanområdena varierar, så varierar befolkningstätheten. Antalet folkbokförda personer per kvadratkilometer landyta varierar från 100 personer i de mest lantliga delarna till 13 300 personer i de centrala delarna.

Inom de områden som har låg befolkningstäthet kan det dock finnas mer tätbefolkade områden. Detta har utredningen vid behov tagit hänsyn till genom att analysera befolkningstätheten i delar av vissa mellanområden, det vill säga de ingående primärområdena. Ett exempel på detta är mellanområdet Södra Torslanda, som har en befolkningstäthet på 400 personer per kvadratkilometer, medan området runt Torslanda Torg har en befolkningstäthet på ungefär det dubbla. Det gör att en trygghetspunkt bör placeras i denna del av mellanområdet.

Karta 3. Befolkningstäthet, antal personer per kvadratkilometer landareal för mellanområden 2021-12-31

Antalet invånare per trygghetspunkt är ett trubbigt instrument, då storleken på varje trygghetspunkt har avgörande betydelse. Ändå kan beräkningen ge viss vägledning initialt i analysen över hur många trygghetspunkter som skulle kunna vara ett rimligt antal för Göteborgs Stads del.

Jämför exempelvis med Stockholms Stad som anger ett riktmärke på minst en trygghetspunkt per 50 000 invånare (även om det sannolikt blir betydligt fler trygghetspunkter än så), Västerås har en trygghetspunkt per 6 000 invånare och Alingsås en trygghetspunkt per 8 000 invånare.

Det är värt att komma ihåg att ingen kommun kan skapa så många trygghetspunkter att hela befolkningen ryms i dessa, utan utgångspunkten måste vara att det ska finnas ett antal trygghetspunkter som är någorlunda lätta att nå och att endast delar av befolkningen samtidigt har behov av att söka sig till en trygghetspunkt.

I samband med behov av evakuering bedömer MSB att cirka 20 procent av dem som omfattas av utrymningsbeslut behöva samhällets hjälp². Övriga klarar sig själva och tar sig på egen hand till annat boende, exempelvis hos vänner/släktingar, sommarhus eller tar in på hotell/vandrarhem.

4.2 Resultat lokalinventeringen

Lokalinventeringen bland de 16 förvaltningar och bolag som deltagit i utredningen resulterade i drygt 175 lokaler. Flest lokaler ansågs lämpliga för trygghetspunkt nivå 1 och relativt många som trygghetspunkt nivå 2. Betydligt färre klassades som lämpliga för trygghetspunkt nivå 3. Noterbart är att det endast är stadens större arenor som är försedda med reservkraft och i vissa fall nödvattenanslutning.

För att identifiera de mest lämpliga lokaler sattes vissa urvalskriterier upp:

- Lokaler godkända för övernattning
- Tillgång till större kök, helst produktionskök eller stora tillagningskök
- Tillgänglighetsanpassade lokaler
- Tillgång till flera toaletter samt goda duschmöjligheter
- Parkeringsmöjlighet i anslutning till lokalen

Lokaler som uppfyller flertalet kriterier är alla möjliga trygghetspunkter på nivå 3, det vill säga med möjlighet till övernattning. Generellt är det stadens grundskolor som matchar kriterierna ovan bäst, då flera av dem redan är godkända som övernattningslokal och dessutom ligger i områden där många människor bor.

I nästa steg placerades de möjliga kandidaterna - ett drygt 40-tal - ut på en karta över staden. I vissa områden finns flera möjliga lokaler medan andra områden helt saknar lämpliga lokaler, i alla fall lokaler som staden äger och driver egen verksamhet i. Ett urval av de möjliga kandidaterna gjordes därefter enligt följande:

- Mål att nå geografisk spridning inom stadsområdet, med hänsyn till var flest människor bor.

² HANDBOK Storskalig utrymning – del 1 grunder, MSB (utkast 2020), sid 80.

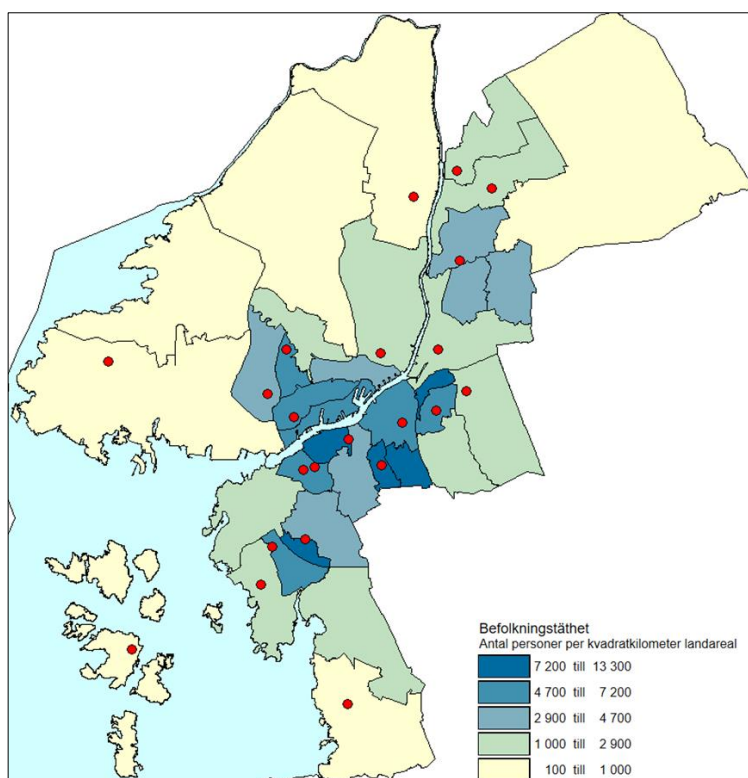
- Mål att uppnå en proportionerlig fördelning av antalet trygghetspunkter i relation till befolkningsmängden i respektive stadsområde.
- Mål att starta med ett rimligt antal trygghetspunkter i staden, varken för få eller för många.

Resultatet skulle kunna bli 22 trygghetspunkter, varav i exemplet nedan 19 är grundskolor med tillhörande idrottshallar. Övriga är Katrinelundsgymnasiet i Centrum, Blå Stället i Angered och Ideum i Gårdsten. Det är värt att notera att det inom flera områden finns alternativa lokaler att välja.

	Folkmängd 2021	Antal lokaler	Medelantal av folkmängd per lokal
Nordost	106 685	4	26 671
Centrum	191 408	7	27 344
Sydväst	121 605	5	24 321
Hisingen	166 367	6	27 728
Göteborg	587 549	22	26 707

Tabell 1. Antalet trygghetspunkter per stadsområde varierar enligt detta förslag mellan fyra och sju stycken.

Kartan nedan visar placeringen av de 22 trygghetspunkterna över stadens geografiska yta. Placeringen är vald utifrån de mellanområden där befolkningstätheten är som högst.

Kartan visar 22 möjliga trygghetspunkter, samt befolkningstäthet 2021 fördelad på mellanområden.

Karta 4. Möjliga trygghetspunkter (22 stycken) som skulle ge god geografisk spridning.

Överväganden kring av val av trygghetspunkt

Enligt den gjorda lokalinventeringen återfinns flest lokaler som är klassificerade som lämpliga för trygghetspunkt nivå 3 i Centrum. I övriga stadsområden var det svårare att hitta lokaler lämpliga lokaler för trygghetspunkt nivå 3, som också överensstämmer med de mellanområden där flest människor bor. För att nå en så god geografisk spridning som möjligt över staden har även ett antal lokaler lämpliga för trygghetsnivå 2 valts ut bland de 22 utpekade trygghetspunkterna.

Av de 22 valda och möjliga trygghetspunkterna ser fördelningen ut så här:

- 17 lokaler är klassificerade som möjliga trygghetspunkter nivå 3 enligt verksamhetsutövaren/fastighetsägaren.
- 5 lokaler är klassificerade som lämpliga för trygghetsnivå 2, men bedöms med vissa kompletteringar kunna fungera som nivå 3.

För Ideum och Blå Stället handlar det främst om att utföra kompletterande brandtekniska utredningar för att få lokalerna godkända för övernattnig. Ideum har inte tillräcklig egen kökskapacitet, utan skulle vara beroende av leveranser av färdig mat. En fördjupad analys kring hur lokalerna Ideum och Blå Stället bäst kan användas behöver ta vid.

När det gäller de 20 utpekade skolorna (19 grundskolor och en gymnasieskola) handlar det om att nyttja skolornas idrottshallar samt skolköken (för leverans av mat till dem som sökt skydd på trygghetspunkten eller tidvis tillgång till matsalen). Övriga lokaler i skolorna bör inte tas i anspråk, då det skulle störa ordinarie verksamhet i allt för stor omfattning. Värt att notera är att vissa skolor nyttjar i sin idrottsundervisning separata idrottshallar, som drivs av idrott- och föreningsförvaltningen.

Trafikkontoret har gjort en första genomlysning av adresserna och gatorna för de 22 lokalerna ur trafiksynpunkt, såväl med tanke på biltrafik som möjligheter att nå dessa platser med allmänna kommunikationsmedel. Trafikkontoret kan inte se några hinder eller att de utvalda lokalerna skulle vara olämpligt placerade utifrån trafiksynpunkt.

Utredningen vill särskilt poängtera att de föreslagna trygghetspunkterna är ett möjligt urval av tillgängliga lokaler för att möta uppställda kriterier (se kapitel 4.2). Vid närmare projektering kan det komma att visa sig att några av de föreslagna lokalerna behöver ersättas med andra.

Vidare har Higab och kulturförvaltningen pekat ut ett antal lokaler som skulle kunna fungera som trygghetspunkt nivå 3. Exempelvis Hotell Heden, Scandinavium, Frölunda kulturhus samt Kulturhuset Kåken. De är inte medtagna i det första urvalet, men skulle kunna ha en roll vid behov av storskalig utrymning.

Stadsområde Nordost	Stadsområde Sydväst	Stadsområde Hisingen	Stadsområde Centrum
Blå Stället	Frejaskolan	Brunnsboskolan	Guldhedsskolan
Gamlestadsskolan	Frölundsskolan	Bräckeskolan	Katrinelundsgymnasiet
Ideum	Nygårdsskolan	Kärraskolan/ Kärra Sim- och sporthall	Kungsladugårdsskolan
Lärjeskolan/Lärjehallen	Styrsöskolan	Ryaskolan	Källtorpsskolan
	Önneredsskolan	Svartedalsskolan	Lundensskolan/Lundenhallen
		Torslandaskolan/Nya Torshallen	Oscar Fredriksskolan
			Sannaskolan

Tabell 2. Möjliga lokaler som skulle kunna fungera som trygghetspunkt per stadsområde. Fyra skolor nyttjar idrottshallar som drivs av idrotts- och föreningsförvaltningen.

4.2.1 Strategi kring val av trygghetspunkter och aktivering

Utredningen förordar följande strategi:

- Det är mest kostnadseffektivt att som ett första steg välja trygghetspunkter som kan aktiveras på samtliga tre nivåer (1-3), i enlighet med Energimyndighetens nivåindelning. Nyttan av varje investerad krona i reservkraft och nödvattenanslutning blir störst om lokalen kan användas för samtliga nivåer.
- Staden bör aktivera trygghetspunkt nivå 3 (för övernattning) först om alla andra möjligheter till inkvartering uttömts. I första hand bör andra alternativ sökas, så som hotell, camping, kursgårdar, pensionat med mera.
- Det är skolornas idrottshallar (några drivs av idrotts- och föreningsförvaltningen) tillsammans med skolköken som bör användas som trygghetspunkt. Här finns toaletter, omklädningsrum och duschar. Samtidigt kan skolans kök vid behov tillaga fler portioner mat eller erbjuda smörgåsar och dryck. En positiv effekt av att utse just skolor som trygghetspunkt är att skolköken rustas med reservkraft, vilket stärker stadens förmåga att upprätthålla leveranser av offentliga måltider inom skola och omsorg³.
- Övriga skollokaler i de utpekade skolorna bör helst inte tas i anspråk för att inte störa skolundervisningen mer än nödvändigt.
- Ett antal lokaler som skulle kunna fungera som utrymningsplats/mottagningsplats vid storskalig utrymning skulle behöva identifieras som ett komplement till de 22 utvalda trygghetspunkterna. Detta skulle kunna vara Hotell Heden, Scandinavium, Frölunda kulturhus samt Kulturhuset Kåken. Kompletterande lokaler för storskalig utrymning kan behöva tas fram även i stadsområde Hisingen och stadsområde Nordost.

5 Teknisk funktionalitet

I samband med en samhällsstörning är det kommunens ansvar att så långt om möjligt upprätthålla kommunal service för kommunens invånare. Det är dock viktigt att varje medborgare tar ett eget ansvar så långt det överhuvudtaget är möjligt. Under senare år har flera kampanjer om hur man kan och bör förbereda sig för en kris och i värsta fall krig genomförts. 2018 distribuerade MSB

³ Måltider inom vård, skola och omsorg. Källa: [Fakta om offentliga måltider \(livsmedelsverket.se\)](https://www.livsmedelsverket.se/fakta/om-offentliga-maltider)

broschyren *"Om krisen eller kriget kommer"* till samtliga hushåll i Sverige i vilken det bland annat ges tips om hur man kan förbereda sin hemberedskap.

Trots egna förberedelser och vidtagna åtgärder kan det uppstå allvarliga samhällsstörningar, som inte går att hantera på egen hand. Det kan handla om långvariga avbrott i el-, vatten- och/eller värmeförsörjningen som i sin tur leder till svårigheter att fysiskt klara sig. Även händelser som bränder eller terrordåd kan leda till att man tvingas lämna sin bostad.

Tanken med kommunala trygghetspunkter är därför att man beroende på individuella behov ska kunna söka sig till en närliggande trygghetspunkt. För vissa kan det räcka att inhämta information, medan andra behöver samhällets hjälp i större utsträckning. Faktorer som ålder, boendeform, socialt nätverk (möjlighet att exempelvis bo hos vänner och släktingar) spelar in.

De mest grundläggande kraven på trygghetsbefrämjande funktioner för en trygghetspunkt är enligt Energimyndigheten tillgång på el, värme och vatten (se kap 2.1.3). Detta är ett baskrav för alla tre nivåerna.

Styrel

Den kommunala infrastrukturen avseende vatten, avlopp, fjärrvärme, data- och telefonkommunikation samt kollektivtrafik är beroende av el. I syfte att kunna öka möjligheten till att samhällsviktig verksamhet ska kunna fortsätta att bedrivas i samband med effektbrist (begränsad tillgång till effekt i elnätet, inte att förväxla med fullständigt avbrott i elförsörjningen) finns ett utvecklat system baserat på olika prioritetsskallor för samhällsviktig verksamhet. Systemet heter styrel och bygger på fördefinierade regler för hur tillgången på elkraft ska prioriteras. I denna utredning redogör vi av sekretesskäl inte om de föreslagna trygghetspunkterna specifikt omfattas av gällande styrelspanering för Göteborgs Stad. Däremot bör det i en fortsatt planering av införande av trygghetspunkter ingå en sådan analys.

Tillgång till vatten

Det finns ingen möjlighet att i stort styra tillgången till vatten på samma sätt som med elen. För övrigt behöver tillgången till vatten inte nödvändigtvis vara kopplat till vattenbrist. Det kan också bero på brist på tjänligt dricksvatten. Situationen kan vara sådana att tillgängligt men kontaminerat vatten kan kokas och på så sätt kunna utnyttjas för matlagning och som dryck.

Självförsörjande öar

Konceptet trygghetspunkt kan ses som en, åtminstone periodvis, säker och självförsörjande ö oberoende av hur de kommunala funktionerna runt omkring fungerar. Här ska man finna stöd för de livsnödvändiga behov som inte kan tillfredsställas i det egna hemmet i samband med en samhällsstörning.

Därför måste, vid sidan av stödjande personal, system finnas på plats för att generera elkraft (reservkraft) och möjliggöra tillgång på färskt vatten (nödsvatten). Med hjälp av reservkraften kan också någon form av värme och ventilation hållas igång i lämpliga lokaler, mobiltelefoner laddas, möjlighet till

datakommunikation erbjudas, polis och räddningstjänst larmas, varmvatten produceras och mat lagas.

Nödvatten innebär att färskt vatten tillförs med hjälp av tankbil och förvaras i lokala tankar som kan trycksättas och kopplas till en fastighets befintliga vattenledningssystem.

Behov av övergripande planering

Över tid måste naturligtvis leveranser av diesel till reservkraftverk, vatten till nödvattentankar, livsmedel och andra förnödenheter säkerställas till respektive trygghetspunkt. Trygghetspunkter behöver därför ses som en kommunal funktion som kräver en övergripande planering avseende investeringar, organisation, logistik, försörjning, underhåll och övning.

Tekniska behov

Fastighetskontoret, lokalförvaltningen och Higab har inom ramen för denna utredning bidragit med en analys kring vilka anpassningar av lokaler mm. som krävs för att de ska kunna fungera som trygghetspunkter.

Följande investeringar krävs:

- Inköp av reservkraft och tillhörande fastighetsinstallation för anslutning (omfattning beroende på aktuellt effektbehov och status på ställverk mm. i aktuell fastighet)
- Inköp av nödvattentank med pump och tillhörande fastighetsinstallation för anslutning (beroende på status i aktuell lokal)
- Investeringar i robust IT-kommunikation (beroende på status i aktuell fastighet)
- Initialt inköp av vissa möbler, andra lösa inventarier, RAKEL-enhet samt eventuellt civil radioutrustning (nödsamband).

Utöver det finns löpande driftskostnader att beakta och budgetera för, exempelvis:

- Transportkostnader för att transportera reservkraften i samband med att de ska utnyttjas.
- Kostnad för förvaring av de mobila reservkraftverken samt kostnad för underhåll och återkommande testkörning.
- Kostnad för bränsle, kan avse såväl ökad egen lagerhållning som övriga hanteringskostnader.
- Personalkostnader i samband med att en trygghetspunkt aktiveras. Kan komma att kräva en omfattande personalinsats dygnet runt.

Inom ramen för denna utredning har endast hänsyn tagits till möjliga kostnader för reservkraft och nödvatten, se nedan kostnadsberäkningar. Mer preciserade och utförliga kostnadsberäkningar behöver göras i en fortsatt formell förstudie.

Reservkraft och nödvattenlösningar

Göteborgs Stad har som storstad förmånen att ha stor redundans i elförsörjningsnäten och det är ovanligt med längre avbrott i elförsörjningen.

Krisberedskapsarbetet i Sverige har under flera decennier inte heller inriktats på att planera för så kraftiga samhällsstörningar att hela eller delar av samhällets funktionalitet skulle slås ut.

I dagsläget är det därför väldigt få kommunala verksamheter inom Göteborgs Stad som har befintlig fast installerad reservkraft. Det är inte heller självklart att de verksamheter som trots allt har det lämpar sig som trygghetspunkt. Med ökad risk för klimatkatastrofer, terrorism och ytterst krig har planeringsförutsättningarna ändrats. Frågan om fast installerad reservkraft bör beaktas i samband med framtida nyproduktion av kommunala verksamhetslokaler.

Av såväl praktiska som ekonomiska skäl är ett system med stadengemensamma resurspooler för såväl mobila reservkraftverk som nödvattenanläggningar att föredra. Flertal andra kommuner, som utredningen haft utbyte med, arbetar med centrala inköp och central lagerhållning/drift. Grundtanken är att investeringar i reservkraftverk och nödvattenanläggningar kan göras etappvis eller anpassas till en förändrad hotbild avseende omvärldssituationen.

Exempel på möjliga mobila reservkraftsanläggningar illustreras i bilaga 1. De kan, delvis beroende på kapacitet (effekt och tankstorlek) antingen byggas in i en flyttbar containerlösning eller byggas på ett släpvagnsunderrede och därmed kunna rullas ut.

Det möjliga system för nödvattentankar är i princip det samma som Myndigheteten för Samhällsskydd (MSB) och VAKA-gruppen (Livsmedelsverkets grupp vid nationella vattenkatastrofer) använder. Systemet bygger på 1000 liters plasttankar som monteras och demonteras vid behov och är försedda med en inre platsäck och avtappningskran/slanganslutning. Flera tankar kan kopplas ihop, bredvid varandra eller på höjden. Systemet illustreras i bilaga 2.

Uppskattad beräkning avseende investeringskostnader

Även om det finns flera kostnadsfaktorer att ta hänsyn till i samband med etablerandet av trygghetspunkter inom Göteborgs Stad så är bedömt investeringskostnaderna för reservkraft och nödvatten de största kostnadsposterna.

Den enskilda investeringskostnaden skulle troligen inte skilja sig nämnvärt åt om man projekterade för en fast reservkraftsinstallation i samband med nyproduktion av en fastighet jämfört med en lösning med mobilt reservkraftverk. Det finns i övrigt både för- och nackdelar med den ena respektive andra lösningen.

Den avgörande skillnaden avseende funktion är att en fast installation omedelbart går i drift i samband med ett avbrott i fastighetens elförsörjning. Strömmatningen upplevs som ”sömlös”. I samband med en mobil reservkraftslösning får man med nödvändighet en viss ledtid innan reservkraftsanläggningen har transporterats ut, kopplats in och startats igång. Denna ledtid kan variera från några till flera timmar beroende på hur

beredskapsorganisationen för detta är organiserad, vilken i sig kan lösas i stadens egen regi eller upphandlas som tjänst. Det ska dock tilläggas att även en mobil anläggning kan "parkeras" permanent (kräver dock bygglov) vid sidan av den fastighet som ska försörjas och då kopplas in så att den fungerar precis på samma sätt som en i övrigt fast installation inomhus. Allt handlar i detta sammanhang om nödvändig driftsberedskap, krav på bevakning samt totalkostnad.

I syfte att inom ramen för denna utredning kunna skapa en uppskattning av vilka kostnader just reservkrafts- och nödvattenlösningen vid etablerandet av en trygghetspunkt skulle kunna medföra, har stadsledningskontoret gjort ett antal antaganden:

- Utgår från en grundskolebyggnad med produktionskök/tillagningskök (som är godkänd för övernattning, motsvarande trygghetspunkt nivå 3).
- Mobil reservkraftsanläggning med en effekt på 500 kVA, 2 300 000 kr.
- Förberedande fastighetsinstallation för anslutning av reservkraft, 200 000 kr/per trygghetspunkt.
- Ett nödtankspaket med en 1000 liters, köldsäkrad, nödvattentank inkl pump, eget elverk och anslutningsslangar, 50 000 kr.
- Förberedande fastighetsinstallation för anslutning av trycksatt nödvatten, 20 000 kr/per trygghetspunkt.
- Utgår från att fem trygghetspunkter delar på ett mobilt reservkraftverk och ett nödtankspaket
- Alla de 22 fastigheter som i denna utredning föreslås som trygghetspunkter ska förberedas för anslutning av både reservkraft och nödvatten. Innebärandes en grundkostnad av $22 \times (200\,000 \text{ kr} + 50\,000 \text{ kr}) = 5\,500\,000 \text{ kr}$.
- Kostnader för leverans, driftsättning, utbildning med mera av anläggningarna tillkommer.

Med dessa antaganden erhålls en uppskattad investeringskostnad på totalt 17 250 000 kronor eller 784 000 kronor per trygghetspunkt. Utfallet beskrivs i bilaga 3, enligt vilken det också framgår vad totalkostnaden blir om man istället räknar med att ett större antal tillgängliga reservkraft- nödvattenanläggningar. I bilaga 4 åskådliggörs detta grafiskt. Det ska också tilläggas att kostnaderna för anläggningarna är mycket ungefärliga, framför allt beroende på för vilka effekter och typer av reservkraftverken man i praktiken väljer.

Kostnaderna för anslutningarna till respektive fastighet kan också variera beroende på effekter, kapaciteter och standard på befintliga installationer i de aktuella fastigheterna. Beräkningarna tjänar ändå som en god indikering på vilken nivå nödvändiga investeringar hamnar på för etablering av de förslagna trygghetspunkterna.

Sammanfattning avseende investeringskostnader

En sammantagen beräkning, bilaga 4, visar på en total investeringskostnad utslaget på respektive trygghetspunkt på en glidande skala i spannet från cirka 360 000 kronor upp till 2 600 000 kronor per trygghetspunkt. Beräkningen avser anskaffning av 1 upp till totalt 22 stycken reservkrafts- och

nödvattenanläggningar. Det högre beloppet avser en specifik reservkrafts- och nödvattenanläggning kopplad till varje trygghetspunkt. Ju fler trygghetspunkter som delar på reservkrafts- och nödvattenanläggningar, desto lägre blir kostnaden. Allt beroende på vilken nivå av tillgänglighet och beredskap staden vill planera för.

Övrig samhällsviktig verksamhet

Utöver vad om här berörts avseende trygghetspunkter samt de vård- och omsorgsverksamheter som behandlas i kapitel 7, är det också viktigt att beakta all övrig samhällsviktig verksamhet som måste hållas i gång för att samhället i stort ska fungera i samband med samhällsstörningar. För dessa verksamheter krävs specifik kontinuitetsplanering för att säkerställa drift och verksamhet under störda förhållanden. Behov av reservkraft och nödvatten för sådana verksamheter utreds i separata utredningar och behandlas inte i denna utredning.

5.1 Utrustning på en trygghetspunkt

Personer som inte kan få grundläggande behov tillgodosedda på egen hand vid en samhällsstörning ska kunna vända sig till en av stadens trygghetspunkter.

Vid en trygghetspunkt ska följande grundläggande behov kunna tillgodoses:

- Värme
- Färskvatten/nödvatten
- Varm dryck
- Möjlighet att värma medhavd mat
- Toalett
- Ladda mobiltelefon
- Vila
- Information trygghetsskapande insatser
- Krisstöd och trygghetsskapande åtgärder

Följande utrustning bör minst finnas på en trygghetspunkt:

- Vatten, dunkar (mjuka är att föredra) för tappvatten
- Enklare hygienartiklar
- Förnödenheter/livsmedel och vissa receptfria läkemedel
- Första hjälpen-utrustning och hjärtstartare (inkl kontakt med vårdcentral)
- Värme (Socialstyrelsen har satt gränsen för sanitär eller komfortmässig olägenhet till +18 grader)
- Informationskapacitet, digital och analog
- Rakel och laddare
- Filtar
- Sängar/madrasser och sängkläder
- Utrustning att värma medhavd mat och dryck

- Batteridrivna radioapparater/vev-radio
- Internetuppkoppling/wi-fi
- Viss typ av så kallade gatupratare, pop-up tält, hopfällbara bord och stolar, avspärningsband, batteridrivna lampor, skrivmateriel etcetera
- Utrustning för dem som bemannar trygghetspunkterna.

En gemensam inköpslista/checklista för att rusta trygghetspunkterna behöver upprättas inom staden.

Övrigt att iakttaga:

- Trygghetspunkterna bör ha en mottagningsplats/reception där besökare tas emot och får relevant information och vägledning.
- Vissa särskilda behov behöver beaktas. Det handlar om matbehov hos spädbarn och olika specialkost/allergier, information på flera språk, möjlighet att dela upp utrymmen, ensamma och familjer, brandskydd, tillgänglighetsanpassning, barnperspektiv, möjlighet att ta hand om husdjur samt utrymme för förvaring av bagage och packning.
- Viktigt att tänka på är att personalen bör ha ett eget avskilt utrymme, med personaltoalett och möjlighet för vila och återhämtning.
- Beredskap att beställa bajamajor bör finnas. Fungerade miljöstation bör säkerställas.
- Säkerställa parkeringsmöjligheter.

6 Organisering av en trygghetspunkt

En viktig del i arbetet med trygghetspunkter handlar om att fastställa en organisation i staden som hanterar trygghetspunkterna. Ansvar för följande övergripande uppdrag behöver fördelas till förvaltningar och bolag i exempelvis ett styrande dokument:

- Mandat att aktivera en trygghetspunkt
- Ansvar för att hålla trygghetspunkterna i gott skick och säkerställa att rätt och adekvat utrustning löpande finns på plats
- Vid en samhällsstörning ansvara för drift och säkerhet kring den aktiverade trygghetspunkten
- Bemanning av en aktiverad trygghetspunkt
- Ansvar för samordnad kommunikation
- Samverkan med externa aktörer, i en övergripande inriktnings- och samordningsfunktion (ISF)
- Ansvar för samverkan med frivilligorganisationer och Idéburet offentligt partnerskap (IOP)
- Ansvar för de mobila reservkraftverken samt vattentankar, såväl i vardagen som vid aktivering (förvara, testköra, underhålla, lagervålla diesel, transportera till och från trygghetspunkter)
- Ansvar att utbilda och öva

Ingen enskild förvaltning eller bolag har i dagsläget dessa uppdrag och därmed inte några resurser avsatta. Uppdraget att planera för och driva trygghetspunkter skulle bli ett nytt uppdrag inom staden och som behöver resurssättas.

Bedömningen är att det kräver betydande resurser att såväl upprätthålla en aktuell planering kring en trygghetspunkt som att driva en aktiverad trygghetspunkt. I aktiverat läge kan det röra sig om bemanning under flera dygn. Omfattande samverkan såväl inom staden som med externa aktörer kommer att behöva genomföras, åtminstone vid större händelser som kräver att trygghetspunkt på nivå 2 och 3 aktiveras.

Socialförvaltningarna Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst samt grundskoleförvaltningen och idrotts- och föreningsförvaltningen har inom ramen för utredningen om trygghetspunkter bidragit med en analys kring organiseringen av trygghetspunkter.

6.1.1 Mandat att aktivera en trygghetspunkt

Att aktivera trygghetspunkter kan medföra betydande kostnader, särskilt om det handlar om att hålla trygghetspunkter öppna hela dagar och eventuellt även för övernattnig. Vem som ska ha mandat att aktivera en trygghetspunkt måste noggrant tydliggöras i förväg. En möjlig ansvarsfördelning skulle kunna vara denna:

Trygghetspunkt nivå 1:

- **Direktör för socialförvaltningarna Sydväst, Centrum, Hisingen, Nordost:** mandat att öppna en trygghetspunkt som primärt ska nyttjas av boende och besökare inom det egna stadsområdet och endast del av en dag.
- **Stadsdirektör, stadsledningskontoret:** Om aktuell trygghetspunkt inte enbart ska serva boende och besökare i det egna stadsområdet krävs sannolikt ett centralt beslut i staden. Ett sådant scenario skulle kunna bli aktuellt om det föreligger en hotbild som gör att boende och besökare behöver flytta sig längre bort, till andra stadsområden.

Trygghetspunkt nivå 2 och 3:

- **Stadsdirektör, stadsledningskontoret:** Att aktivera trygghetspunkter enligt nivå 2 eller 3 kan medföra betydande kostnader och aktualiseras sannolikt i huvudsak i samband med extraordinära händelser.

6.1.2 Ansvar för trygghetspunkterna i icke aktiverat läge

Den förvaltning eller bolag som äger eller bedriver verksamhet i lokalerna i vardagen kan lämpligen ansvara för att trygghetspunkterna håller godtagbar standard. Bedömningen är att sådant uppdrag bör kunna omhändertas inom ramen för förvaltningens/bolagets ordinarie fastighetsansvar.

Uppdraget inkluderar att hålla beslutat krisförråd uppdaterat. Detta kan innebära utmaningar rent utrymmesmässigt och därtill ökade kostnader, utöver själva inköpet.

6.1.3 Ansvar för trygghetspunkterna i aktiverat läge

Bedömningen är att någon förvaltning eller bolag behöver ”äga” uppdraget, det vill säga vara huvudansvarig för att säkerställa att aktiverade trygghetspunkter fungerar.

Samordnade ansvar vid aktiverat läge:

Socialförvaltningarna Sydväst, Centrum, Hisingen, Nordost bedöms lämpliga för detta uppdrag, utifrån socialtjänstlagen⁴ samt att ansvaret för krisstöd och trygghetsfrågor redan ligger på socialförvaltningarna. Checklistor för samtliga funktioner och bemanningsnivå på en aktiverad trygghetspunkt behöver tas fram.

Ett sådant ägarskap skulle bland annat omfatta:

- Utse platschefer/arbetsledning på trygghetspunkter som aktiveras inom eget stadsområde
- Schemaläggning av personal inom olika funktioner, så som krisstöd, kommunikation, servicefunktion, trygghetsvårdar med flera
- Säkerställa att nödvändig utrustning och produkter/varor löpande fylls på
- Organisera frivilliga
- Samverkan med det lokala civilsamhället
- Säkerställa att fastighetsansvar, säkerhetsfrågor och städning omhändertas
- Samverka med vårdcentral och lokalpolis, vid behov
- Säkerställa förmåga att vid behov registrera hjälpbehövande
- Förmåga att förena barn och vårdnadshavare som blivit åtskilda
- Säkerställa att utrymme ställs i ordning för husdjur

Ägarskapet betyder inte att socialförvaltningarna själva ska utföra samtliga arbetsuppgifter, utan ha en samordnande och arbetsledande roll på den aktiverade trygghetspunkten. Flera förvaltningar och bolag inom staden behöver bidra med resurser (personella och materiella) samt kompetens. Exempelvis behöver inköp av varor och transporter utföras av andra förvaltningar/bolag eller av externa leverantörer.

Fastighetsansvar vid aktiverat läge:

Den förvaltning eller bolag som bedriver verksamhet i lokalerna/alternativt äger lokalerna i vardagen kan få i uppdrag att ansvara för fastighetsdrift och rapportera till platsansvarig/platschef. Ansvaret inkluderar även säkerhet och eventuellt behov av bevakning i och kring trygghetspunkten samt städning.

⁴ Ansvarar för socialtjänsten inom sitt område och har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver vid samhällsstörningar. *HANDBOK Storskalig utrymning – del 1 grunder, MSB (utkast 2020)*

6.1.4 Bemanning av trygghetspunkter, inklusive samverkan med frivilligorganisationer och Idéburet offentligt partnerskap (IOP)

Ingen enskild förvaltning eller bolag kan klara av att bemanna en trygghetspunkt en längre tid (mer än några timmar). Tillskott av personal från flera olika förvaltningar och bolag kommer sannolikt att behövas. Även frivilliga resurser bedöms vara en viktig resurs.

En fördelning av ansvaret enligt följande skulle kunna vara möjligt:

- **Den som bedriver verksamhet i lokalen alternativt äger lokalen** ansvarar initialt för att bemanna lokalen (upp till ett par timmar) om den tas i anspråk som en trygghetspunkt. Det handlar om att iordningsställa lokalen utifrån de uppkomna behoven samt ansvara för fastighetsfrågor (drift, vaktmästeri, säkerhet).
- **Stadsledningskontoret** aktiverar en central bemanningsfunktion, med syfte att samordna stadens personalresurser och säkerställa tillräcklig bemanning. Inkluderar dialog med frivilligorganisationer och IOP-avtal på central nivå.
- **Socialförvaltningarna med stadsområdesansvar** ansvarar för schemaläggning av personal och organisering av frivilliga på respektive aktiverad trygghetspunkt (se avsnitt 6.1.3)

För att planering ska kunna ske på ett samordnat och strukturerat sätt är det viktigt att kontakt mellan den som bedriver verksamhet i aktuell lokal (alternativt äger lokalen) och berörd socialförvaltning etableras så tidigt som möjligt. Möjligheten till samordning och samverkan med frivilligorganisationer och IOP-avtal bör initieras från start.

Checklistor för bemanning och nödvändiga funktioner som måste finnas på en trygghetspunkt behöver tas fram.

6.1.5 Ansvar för samordnad kommunikation

Kommunikationsavdelningen på stadsledningskontoret ansvarar för att samordna kommunikationen vid situationer som kräver aktivering av trygghetspunkt nivå 2 och 3. Information på olika språk och tillgång till tolkar är viktigt för att nå ut till så många som möjligt.

6.1.6 Samverkan med externa aktörer, i en övergripande inriktnings- och samordningsfunktion (ISF)

Stadsledningskontoret ansvarar för att samverka med regionala aktörer, så som Länsstyrelsen i Västra Götaland, polis, räddningstjänst, Trafikverket, Västra Götalandsregionen med flera. På lokal nivå kan socialförvaltningarna behöva starta samverkan med lokala aktörer, exempelvis föreningar, samfund och lokala företag.

6.1.7 Ansvara för mobila reservkraftverk och vattentankar i vardagen och vid aktivering

Ansvarsfrågan gällande inköp och hantering av reservkraft och vattentankar behöver bedömas övergripande i Göteborgs Stad och en stadengemensam process och styrning etableras. När det gäller reservkraft kommer en separat utredning att genomföras på stadsledningskontoret, i enlighet med kommunstyrelsens uppdrag i Göteborgs Stads plan för arbetet med krisberedskap och civilt försvar 2021–2023 att ”analysera behov av reservkraft i samhällsviktiga verksamheter och ta fram prioritering och investeringsförslag”.

När det gäller att förse trygghetspunkter med reservkraft och nödvatten är bedömningen att någon form av central resurspool är att föredra (se kapitel 5) för att nå en effektiv hantering i samband med en samhällsstörning.

Ett antal förvaltningar och bolag behöver sannolikt dela på ansvaret, exempelvis enligt följande:

Göteborg Energi: Inköp och förvaring av mobila reservkraft, inklusive underhåll, testkörning och inkoppling.

Göteborgs Stads Leasing: Ansvar för transporter, utkörning och hämtning av de mobila reservkraftverken. Inkluderar även lagerhållning av diesel samt ansvar för att kontinuerligt fylla på de mobila reservkraftverkens tankar när de används.

Kretslopp och vatten: Förvaring och underhåll av vattentankar/tankbilar för vatten, i enlighet med Göteborgs Stads riktlinje för nödvattenförsörjning.

7 Trygghetspunkter för äldre och personer med funktionsnedsättning

Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen samt förvaltningen för funktionsstöd har inom ramen för utredningen kring trygghetspunkter särskilt beaktat behoven för äldre och personer med funktionsnedsättning.

Bedömningen från de båda förvaltningarna är att det finns stora utmaningar i att flytta dessa målgrupper, då det handlar om personer med fysiska och kognitiva funktionsnedsättningar som i olika utsträckning är i behov av service, vård och omsorg i vardagen. Förvaltningarna föreslår att dagens vård- och omsorgsboenden samt BmSS-boenden (bostad med särskild service) i så stor utsträckning det är möjligt, rustas för att de boende ska kunna kvarstanna så länge som möjligt. Det kommer dock kräva stora investeringar för att dessa boenden ska uppfylla kraven för att fungera som trygghetspunkter för de boende.

Om det uppstår allvarliga samhällsstörningar, som trots allt kräver utrymning, finns det ett behov att skapa trygghetspunkter avsedda enbart för förvaltningarnas olika målgrupper. Sådana allvarliga samhällsstörningar skulle kunna vara krig, hot om terroråd, utsläpp av giftiga ämnen, brand och explosion.

Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen bedömer att det bör finnas minst ett vård- och omsorgsboende per stadsområde som även kan vara trygghetspunkt riktat mot målgruppen vård- och omsorgsboende. Utöver det behövs en separat trygghetspunkt för hemtjänstbrukare, i första hand för dem med stort behov av insatser med hygien och med matleveranser. Förvaltningen för funktionsstöd bedömer att det behövs flera trygghetspunkter per stadsområde för deras målgrupper.

Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen samt förvaltningen för funktionsstöd bedömer att det är olämpligt att blanda förvaltningarnas olika målgrupper med varandra eller med andra grupper i samhället.

Pågående förstudie

Det pågår en förstudie gällande krisförberedande åtgärder för vård- och omsorgsboenden som stadsledningskontoret lämnat till lokalförvaltningen. Målet är att utifrån beredskapsplaneringen säkerställa att samtliga vård- och omsorgsboenden (fastigheter) inom äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen är robusta och utrustade för att inte behöva evakuera målgruppen. Fokus är robust infrastruktur för IT, reservkraft, nödvatten samt att säkerställa förutsättningar för genomförande av en evakuering. I övrigt behöver hissar på särskilda boenden klara sängtransporter och tillräckliga flöden i fastigheten vara säkerställda för att en evakuering ska kunna genomföras.

På förvaltningen för funktionsstöd pågår en liknande inventering gällande BmSS-boenden.

Trygghetspunkter för äldre – vid utrymning

Om äldre och personer med funktionsnedsättning på grund av en allvarlig hotbild inte kan stanna kvar i bostaden, finns behov av att skapa särskilt anpassade trygghetspunkter för dessa grupper.

Med ”bostad” avses i sammanhanget följande:

- Plats på särskilt boende (eget hyreskontrakt)
- Privatbostad med hjälp av stöd eller hemtjänst
- Boende på BmSS, korttidsboende och barnboenden

Anpassade trygghetspunkter

Anpassade trygghetspunkter för äldre och personer med funktionsnedsättning bör helst finnas i geografisk närhet till omsorgstagarna - om det är möjligt utifrån hotbilden - och anpassas efter målgruppernas behov. Separata trygghetspunkter för dessa olika målgrupper efterlyses.

Trygghetspunkt nivå 1:

Vid val av lokaler behövs extra hänsyn tas till tillgänglighet, frångänglighet⁵, bemanningstäthet och utrustning. Lokalerna bör i så stor utsträckning som möjligt ligga i bottenplan på utvald fastighet och ha möblemang som är anpassat för personer med fysiska nedsättningar.

Olika samlingslokaler, exempelvis träffpunkter och lokaler för daglig verksamhet, är generellt lämpade för trygghetspunkt nivå 1.

Trygghetspunkt nivå 2:

Ytterligare behov av tillgängliga hygienutrymmen. De bör också bemannas så att de kan servera mat, eftersom kommunen i normalläget levererar måltider till många av de brukare som förväntas uppsöka dessa lokaler. Många brukare är i behov av stöd med personlig hygien, samt stöd vid måltider, vilket behöver beaktas när dessa behov inte kan mötas i hemmet.

Några av de restauranger som finns på stadens vård- och omsorgsboenden, där allmänheten (äldre) också kan äta kan vara lämpliga som trygghetspunkt nivå 2.

Trygghetspunkter nivå 3:

Sådana lokaler bör utrustas med sovplatser som möter målgruppens behov. För dem som har fysiska hinder kräver det sovplats i sängar. Även omsorgstagare inom hemtjänsten kan ha stora vård- och omsorgsbehov och dagligen använda avancerad medicinsk utrustning. Vid evakuering måste denna utrustning tas med och sjukvården fortsatt kunna ges.

Det finns få lokaler hos de båda förvaltningarna som är lämpade som trygghetspunkter på nivå 3. Förvaltningen för funktionsstöd har hittills (inom ramen för denna inventering) identifierat en sådan lokal med plats för 15–20 brukare.

I det korta perspektivet kan det finnas lokaler inom äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen som skulle kunna användas som trygghetspunkt nivå 3. Detta är särskilda boenden som stängts, men ännu inte avyttrats.

Varken äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen eller förvaltningen för funktionsstöd har idag tillgång till något lager av sängar eller annan nödvändig utrustning för att kunna färdigställa en trygghetslokal på nivå tre.

Tillgänglighet och fysiska aspekter på miljön

Målgruppen äldre och personer med funktionsnedsättning är i behov av att anpassningar och utformning av den fysiska miljön som tillmötesgår deras behov samt att verksamheten är rustad för att följa gällande föreskrifter kring vårdhygien, arbetsmiljö med mera.

Bemanning av anpassade trygghetspunkter

Anpassade trygghetspunkter för äldre och personer med funktionsnedsättning kräver en fungerande bemanning. De individer som kommer vistas i dessa

⁵ Möjligheten att kunna utrymma en byggnad även för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga.

lokaler har ett större omsorgsbehov än övriga medborgare, vilket medför behov av ökad bemanning.

Lokaler lämpliga för anpassade trygghetspunkter

Det finns idag endast enstaka tomma lokaler hos äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen. För sådana lokaler finns planer för ombyggnation, överlämning till andra förvaltningar eller avyttring.

Nuvarande korttidsplatser inom äldreomsorgen är belägna i anslutning till vård och omsorgsboenden. Dessa platser är normalt fullbelagda och kan inte räknas som en reserv.

De permanenta lägenheterna för vård- och omsorg som utförs av annan leverantör via ramavtal bör tas med i planeringen utifrån ansvarsfördelning i kommunallagen.

När det gäller förvaltningen för funktionsstöd finns generellt få lokaler som skulle kunna fungera som anpassade trygghetspunkter för målgruppen. Stadens BmSS-boendena är som regel små boenden, med 6–8 platser. På några års sikt skulle Dalheimers hus, efter en planerad renovering, eventuellt kunna fungera som trygghetspunkt nivå 2 eller 3 för förvaltningens målgrupp.

Möjlighet till förtätning på särskilda boenden

Varje hyresgäst på ett särskilt boende har ett gynnande beslut enligt socialtjänstlagen om särskilt boende (kategoriboende) utifrån individuella behov

- Beslutet genererar ett enskilt hyresavtal per individ (hyresgäst).
- Hyresavtalen regleras via hyreslagen. Det innebär att varje enskild hyresgäst förfogar över sin lägenhet utifrån eget tycke och gällande hyresavtal. Hyresgästerna delar på gemensamhetsutrymmen.

Det innebär att det inte finns lagstöd för att vid frestida kriser förtäta antalet boende per enskild lägenhet, då detta räknas som en privat bostad.

Höjd beredskap

I händelse av krigsfara eller krig (höjd beredskap) kan kommunen förelägga⁶ innehavaren av en byggnad eller bostadslägenhet att upplåta sin bostad till den som behöver en bostad, antingen på grund av beslut om utrymning (av länsstyrelsen) eller på grund av att personen till följd av krigshändelser tvingats lämna sin ordinarie bostad.

Det innebär sannolikt att det skulle finnas lagstöd för att Göteborgs Stad, i ett värsta läge med krig, skulle kunna förtäta särskilda boenden. Detta under förutsättning att behov av bostad inte kan tillgodoses på annat lämpligt sätt. Givetvis måste alla andra lösningar först undersökas då detta skulle vara ett allvarligt intrång i exempelvis de äldres privatbostad.

⁶ Lag (2006:546) och förordning (2006:639) om utrymning och inkvartering m.m. under höjd beredskap

8 Analys och slutsats

En struktur med förberedda trygghetspunkter i samtliga stadsområden och anpassade trygghetspunkter för särskilda målgrupper, som äldre och personer med funktionsnedsättning kräver en långsiktig planering.

Nedan har utredningen identifierat tre olika steg, som staden skulle kunna arbeta utifrån. Till grund för dessa steg ligger den strategi kring val av trygghetspunkter och aktivering som redogörs för i kapitel 4.2.1.

Fas 1: Trygghetspunkter som klarar samtliga nivåer (1-3), informationspunkter samt planering för mottagningsplatser vid evakuering

1. Utgå från de lokaler som identifierats i denna utredning, med syfte att uppnå en grundstruktur för trygghetspunkter i staden. Dessa kan aktiveras i samtliga nivåer, efter behov.
 - Lokalförvaltningen behöver få i uppdrag att fördjupat studera förslag på 22 lokaler och göra nödvändiga anpassningar.
 - Fastighetsägaren (lokalförvaltningen och Gårdstensbostäder för de 22 utvalda lokalerna) behöver få i uppdrag att projektera för anpassningar i utvalda fastigheter.
2. Inköp, lagerhållning samt transport av mobila reservkraft och vattentankar/pumpar bör samordnas i staden. Relevant förvaltning eller bolag behöver få sådana uppdrag.
3. Utse rena informationspunkter vid allvarlig kris och krig. Arbetssätt och rutiner kring affischering och/eller informatörer vid valda informationspunkter behöver förberedas. Ett nytt deluppdrag inom staden kring sådana informationspunkter behöver sättas i gång.
 - Exempel på platser inom stadens verksamheter lämpade som informationspunkter: bibliotek, medborgarkontor, träffpunkter, samlingslokaler, trappuppgångar, inomhustorg, kulturhus med flera.
 - Informationspunkter på externa platser (ej i stadens regi) – skulle kunna behövas i vissa områden. Det kan vara aktuellt för Rödbo och Olofstorp-Bergum (Göteborgs landsbygd) samt i skärgården. Exempelvis resecentrum/hållplatser, butiker eller församlingshem.
4. Planera för att i nödfall nyttja Hotell Heden (ägs av Higab) samt Lisebergs camping i Delsjön och i Askim som mottagningsplatser vid storskalig evakuering. Hotell Heden har i denna utredning klassificerats som en möjlig trygghetspunkt på nivå 3. En förutsättning är dock att den privata hotellnäringen kan hitta ersättningsboende för hotellets och campingplatsernas gäster.

Även Scandinavium, Frölunda kulturhus samt Kulturhuset Kåken (klassade som möjliga för nivå 3) skulle kunna ingå i en planering för att ställa i ordning större utrymningsplatser/mottagningsplatser vid behov av omfattande evakuering.

Fas 2: Trygghetspunkter nivå 1 och 2

I takt med att reservkraft, nödvattenanslutningar och robust IT byggs ut i stadens verksamheter kan flera trygghetspunkter nivå 1 och nivå 2 utses.

- Ett antal av informationspunkterna i första fasen kan efter hand bli trygghetspunkter nivå 1 eller nivå 2, utifrån storlek på lokal och tillgång till kök/servering, toaletter och duschar.
- Träffpunkter/mötesplatser och matserveringar för äldre (som bor hemma) kan bli trygghetspunkter nivå 1 och 2 för denna målgrupp.
- Lokaler för daglig verksamhet kan fungera som trygghetspunkter nivå 1 och 2 för personer med någon form av LSS-insats.

Fas 3: Äldreboenden och BmSS-boenden som trygghetspunkter samt behov av att utse anpassade trygghetspunkter för dessa målgrupper (vid evakuering i nödfall)

En förstudie pågår om att göra stadens vård- och omsorgsboenden till egna ”trygghetspunkter” för de boende, så att dessa brukare så långt det är möjligt inte ska behöva evakueras. En liknande inventering pågår för stadens BmSS-boenden.

Om dessa målgrupper - inom äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen och förvaltningen för funktionsstöd – ändå måste evakueras (exempelvis i krig), behöver separata trygghetspunkter tas fram. Då flertalet har stort vårdbehov i vardagen till följd av fysiska, psykiska och kognitiva funktionsnedsättningar krävs särskilda anpassningar av trygghetspunkterna. Sådana trygghetspunkter finns ännu inte utsedda och går heller inte att finna i den lokalinventering som gjorts inom ramen för denna utredning.

Bilagor

Bilagor:

Bilaga 1: Mobila reservkraftslösningar, container respektive rullbart

Bilaga 2: Nödvattentank med, pump för trycksättning och anslutningar

Bilaga 3: Investeringskostnader

Bilaga 4: Uppskattad kostnadskurva för varierande antal reservkrafts- och
nödvattenanläggningar

Mobila reservkraftslösningar, container respektive rullbar

PWR Power – Reservkraftsbyggarna.
Containerbyggt elverk.

Källa:

<https://www.reservkraftsbyggarna.se/reservkraftverk/containerbyggda-elverk/>

AiabEnergy. Containerbyggt elverk med påbyggt sadeltak.

Källa: <https://www.aiab.se/>

Coromatic OSD V 150M-80. Aggregatet på bilden är extrautrustat med fordonsutrustning för 80 km/h

Källa: https://coromatic.se/76786_wp-uploads/2022/02/Produktblad-OSDV150M_80_Woodward.pdf

Coromatic OSD S500GSM-V. Aggregatet på bilden är extrautrustat med fordonsutrustning för 80 km/h

Källa: https://coromatic.se/76786_wp-uploads/2017/12/Produktblad-OSDS500GS-Steg-V.pdf

Mobila reservkraftslösningar, container respektive rullbar

Arca Systems. Combo Aqua säkerhetstankar.
Hopfäld tank med pumppaket respektive
monterad tank med vattensäck.

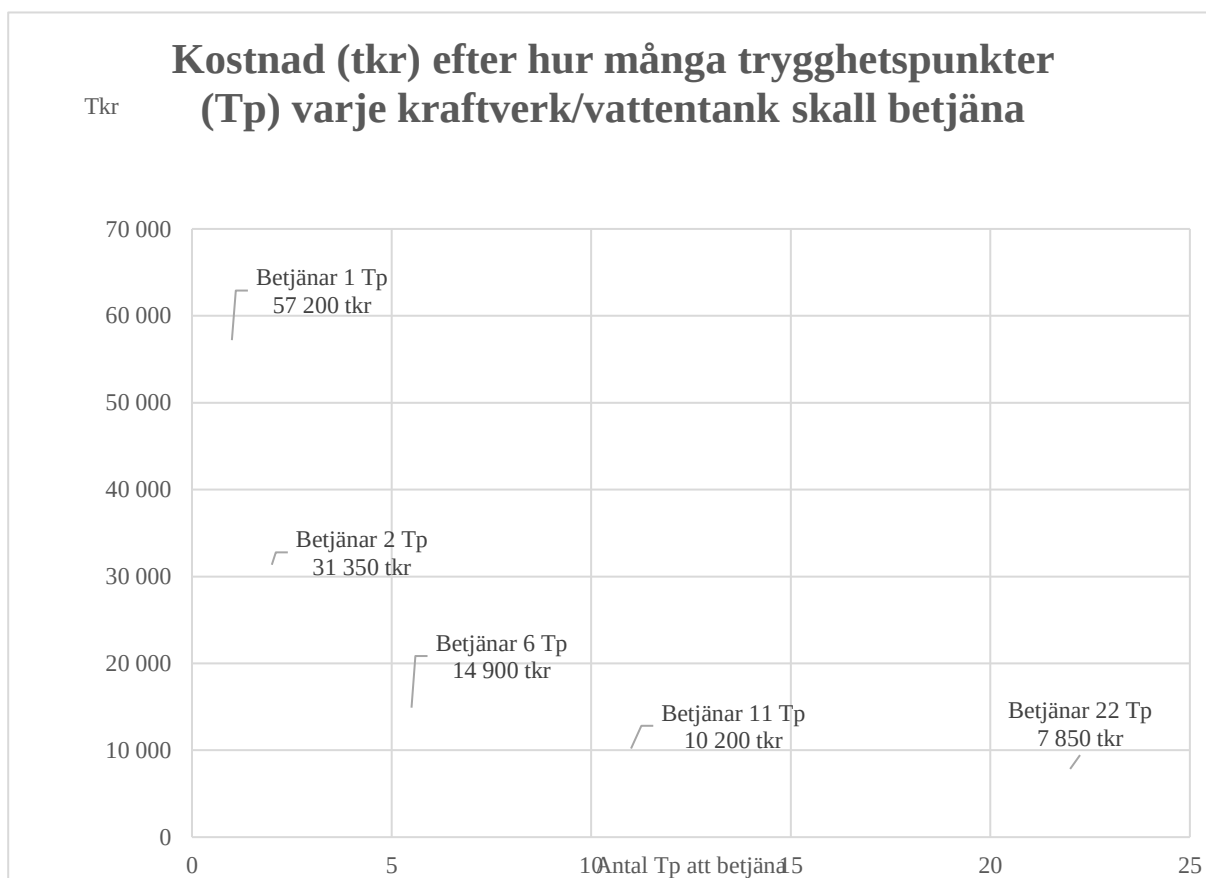
Källa:
<https://www.svensktvatten.se/globalassets/dricksvatten/sakerhet-och-krisberedskap/combo-aqua-vattentankar-april-2008.pdf>

Investeringskostnader

Uppskattad investeringskostnad för reservkrafts- och nödvattenanläggningar enligt redovisade antaganden i kapitel 5			
Alla belopp i Tkr			
Elanslutning		200	
Vattenanslutning		50	
Summa anslutning		250	
Antal TP		22	
Summa anslutningskostnad 22 TP		5 500	
Elkraftverk		2 300	
Vattentank		50	
Summa per TP		2 350	
Antal kraftverk	Kostnad, inkl 22 st anslutningar	Betjäna antal TP	
	1	7 850	22
	2	10 200	11
	3	12 550	7
	4	14 900	6
	5	17 250	4,4
	6	19 600	4
	7	21 950	3
	8	24 300	3
	9	26 650	2
	10	29 000	2
	11	31 350	2
	12	33 700	2
	13	36 050	2
	14	38 400	2
	15	40 750	1,5
	16	43 100	1,4
	17	45 450	1,3
	18	47 800	1,2
	19	50 150	1,2
	20	52 500	1,1
	21	54 850	1,0
	22	57 200	1

Uppskattad kostnadskurva för varierande antal reservkrafts- och nödvattenanläggningar

§ 14 1446/20

Göteborgs Stads plan för arbetet med krisberedskap och civilt försvar 2021–2023

Beslut

Enligt kommunstyrelsens förslag:

1. Göteborgs Stads plan för arbetet med krisberedskap och civilt försvar 2021–2023, i enlighet med bilagan till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, antas.
2. Kommunstyrelsen får i uppdrag att i det fortsatta arbetet med Göteborgs Stads krisberedskap säkerställa att åtgärder för att klara livsmedelsförsörjningen inkluderas.
3. Övning för krisledningsnämnden ska ske minst två gånger per mandatperiod.

Handling

2021 nr 9.

Yrkanden

Jesper Berglund (V), Abdullahi Mohamed (MP), Jonas Attenius (S), Jörgen Fogelklou (SD) och Stina Svensson (FI) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Emmyly Bönfors (C), Axel Josefson (M) och Kalle Bäck (KD) yrkar bifall till förslaget från M, L och C i kommunstyrelsen om att bifalla stadsledningskontorets förslag.

Propositionsordning

Ordföranden ställer propositioner på yrkandena och finner att kommunstyrelsens förslag har bifallits. Omröstning begärs.

Omröstning

Godkänd voteringsproposition: ”Ja för bifall till kommunstyrelsens förslag. Nej för bifall till Emmyly Bönfors m fl yrkande.”

Omröstningen utfaller med 43 Ja mot 38 Nej. Hur var och en röstar framgår av bilaga 4.

Protokollsutdrag skickas till

Stadens nämnder och bolag
Styrande dokument

Handling 2021 nr 9

Göteborgs Stads plan för arbetet med krisberedskap och civilt försvar 2021–2023

Till Göteborgs kommunfullmäktige

Kommunstyrelsens förslag

Kommunstyrelsen tillstyrker stadsledningskontorets förslag i tjänsteutlåtande den 23 november 2020 med tillägg enligt yrkande från MP, V och S den 8 januari 2021 och föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

1. Göteborgs Stads plan för arbetet med krisberedskap och civilt försvar 2021–2023, i enlighet med bilagan till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, antas.
2. Kommunstyrelsen får i uppdrag att i det fortsatta arbete med Göteborgs Stads krisberedskap säkerställa att åtgärder för att klara livsmedelsförsörjningen inkluderas.
3. Övning för krisledningsnämnden ska ske minst två gånger per mandatperiod.

Vid behandlingen av ärendet i kommunstyrelsen förekom skiljaktiga meningar:

Karin Pleijel (MP) och Jörgen Fogelklou (SD) yrkade bifall till stadsledningskontorets förslag och tilläggsyrkande från MP, V och S den 8 januari 2021.

Emmyly Bönfors (C) yrkade bifall till stadsledningskontorets förslag och avslag på tilläggsyrkande från MP, V och S den 8 januari 2021.

Kommunstyrelsen beslutade först att bifalla stadsledningskontorets förslag.

Vid omröstning beträffande bifall respektive avslag på tilläggsyrkandet från MP, V och S röstade Axel Darvik (L), Martin Wannholt (D), Hampus Magnusson (M), Jessica Blixt (D), Emmyly Bönfors (C) och ordföranden Axel Josefson (M) för avslag.

Daniel Bernmar (V), Blerta Hoti (S), Karin Pleijel (MP), Marina Johansson (S), Grith Fjeldmose (V), Jörgen Fogelklou (SD) och Jonas Attenius (S) röstade för bifall.

Kommunstyrelsen beslutade med sex röster mot sju att bifalla tilläggsyrkandet från MP, V och S.

Elisabet Lann (KD) antecknade följande till protokollet: Om jag hade haft rätt att rösta hade jag röstat för avslag på tilläggsyrkandet från MP, V och S.

Representanterna från M, L, C och KD antecknade som yttrande en skrivelse från den 27 januari 2021.

Göteborg den 27 januari 2021
Göteborgs kommunstyrelse

Axel Josefson

Mathias Sköld

Yrkande
Särskilt Yttrande

M, L, C,
KD

2020-01-27

2.1.15

Yttrande angående - Tilläggsyrkande angående Göteborgs Stads plan för arbetet med krisberedskap och civilt försvar 2021– 2023

Yttrande

Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Socialdemokraterna har inkommit med ett tilläggsyrkande på Göteborgs Stads plan för arbetet med krisberedskap och civilt försvar 2021-2023. I yrkandet hanteras två frågor. Dels antalet gånger som övningen för krisledningsnämnden ska ske, dels Göteborg stads krisberedskap gällande livsmedelsförsörjning. Vi kommer att rösta avslag på tilläggsyrkandet.

Göteborgs stads plan för arbetet med krisberedskap och civilt försvar baseras på överenskommelser mellan Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Sveriges kommuner och regioner (SKR). I den överenskommelsen stipuleras bland annat vilka uppgifter kommunen åtar sig följa och genomföra. En av dessa uppgifter är att kommunen ska genomföra och utvärdera minst två övningar under en mandatperiod och att krisledningsnämnden och tjänstemannaledningen ska övas minst en gång per mandatperiod. På så sätt ska kommunen utveckla sin förmåga att hantera samhällsstörningar genom att utbilda och öva. Vi ser inget behov av att gå över det ingångna avtalet och finner att om tilläggsyrkandets förslag var nödvändigt för god krisberedskap så hade detta redan tagit i beaktande av MSB och SKR. Således är vår bedömning att följa överenskommelsen.

Vad gäller livsmedelsförsörjningen så har vi tolkat detta som måltidsförsörjningen av våra verksamheter därför att kommunen inte innehar det generella ansvaret gällande allmänhetens livsmedelsförsörjning. Trots detta har kommunen redan gjort mycket. Bland annat en kampanj för att uppmuntra göteborgarna att man ska klara sin egen försörjning i 72 timmar vid kris. Från Alliansens sida har vi därtill vidtagit flera viktiga åtgärder för att stärka förutsättningarna för den lokala livsmedelsproduktionen. Inte minst vad gäller inköp och upphandling där vi säkerställt att köttet staden köper in ska följa svensk djurskyddslagstiftning, att upphandlingarna delas upp för att gynna småskalighet och att staden köper in större andel färska råvaror. Vi har även medverkat till att stadens måltidspolicy samt miljö- och klimatprogram stödjer en inriktning för ökad lokal livsmedelsförsörjning. Därutöver har vi vidtagit en rad initiativ för småskalig odling för allmänheten, såsom att inventera kommunal mark som lämpar sig för odling och skala upp pågående odlingsprojekt inom allmännyttan.

Vår bedömning är att dessa åtgärder långsiktigt bidrar till att ett Göteborg som är mer motståndskraftigt mot kriser kopplad till livsmedelsförsörjningen. Måltidsförsörjningen av våra verksamheter ligger dock redan inom den kommunala rådigheten och ingår således i den ordinarie verksamheten. Att säkerställa tillgången till matförsörjningen i de egna verksamheterna under kris kommer fortsatt att vara kommunens ansvar och är därför redan en viktig del av stadens krisberedskap.

Tilläggsyrkande angående Göteborgs Stads plan för arbetet med krisberedskap och civilt försvar 2021–2023

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige

1. Kommunstyrelsen får i uppdrag att i det fortsatta arbete med Göteborgs stads krisberedskap säkerställa att åtgärder för att klara livsmedelsförsörjningen inkluderas.
2. Övning för krisledningsnämnden ska ske minst två gånger per mandatperiod.
3. I övrigt bifalla tjänsteutlåtandet.

Yrkande

Coronakrisen visar på hur sårbart vårt samhälle är och hur snabbt samhället kan förändras. Det är därför viktigt att Göteborg arbetar med höja krisberedskapen i staden.

Enligt den föreslagna riktlinjen för krisberedskap ska förvaltningar och bolag ha en uthållighet för att kunna lösa sina uppgifter dygnet runt i sju dygn och i krisberedningsplanen finns ett uppdrag om att *“Föreslå en modell för ökad uthållighet inom stadens samhällsviktiga verksamhet för att klara egen försörjning och upprätthålla nödvändig samhällsservice under minst en vecka.”* Hur tillgången på livsmedel säkras, både kortsiktigt och långsiktigt behöver inkluderas tydligare i det fortsatta arbetet. Göteborg stad serverar cirka 20 miljoner måltider per år till stadens äldre och unga. Det ansvaret gäller också vid kris.

För att handlingsplaner och rutiner ska fungera i praktiken behövs övningar. Att endast ha övning för krisledningsnämnden en gång per mandatperiod anser vi är för lite och vill därför att övning ska ske minst två gånger per mandatperiod.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2020-11-23

Diarienummer 1446/20

Handläggare

Anders Frelek, Jacob Throfast

Telefon: 031-368 00 47

E-post: anders.frelek@stadshuset.goteborg.se

Göteborgs Stads plan för arbetet med krisberedskap och civilt försvar 2021–2023

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

Göteborgs Stads plan för arbetet med krisberedskap och civilt försvar 2021–2023, i enlighet med bilagan till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, antas.

Sammanfattning

Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH) samt överenskommelser mellan Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Sveriges kommuner och regioner (SKR) styr arbetet med krisberedskap och civilt försvar i kommunerna.

I överenskommelsen om kommunernas krisberedskap framgår det att kommunen ska ta fram ett styrdokument som anger övergripande mål och inriktning för arbetet med krisberedskap under mandatperioden.

Göteborgs Stads plan för arbetet med krisberedskap och civilt försvar motsvarar detta styrdokument. Syftet med planen är att:

- Fastställa övergripande mål och inriktning för arbetet med krisberedskap och civilt försvar för perioden 2021-2023.
- Beskriva hur staden avser att lösa uppgifterna i *Överenskommelse om kommunernas krisberedskap* och vilka åtgärder som är prioriterade utifrån *Göteborgs Stads risk- och sårbarhetsanalys*.
- Bidra till ökad kunskap om vilka uppgifter som ingår i arbetet med krisberedskap och civilt försvar.

Planen redogör för hur arbetet med civilt försvar, risk- och sårbarhetsanalys, planering, geografiskt områdesansvar, utbildning, övning och rapportering ska bedrivas under perioden. Planen anger prioriterade åtgärder i arbetet samt vem eller vilka som ansvarar för att åtgärderna genomförs och när de ska genomföras.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Arbetet med krisberedskap och civilt försvar är förebyggande och förberedande åtgärder som syftar till att minska sårbarheten i verksamheterna och öka förmågan att hantera samhällsstörningar.

På kort sikt innehåller planen prioriterade åtgärder som innebär kostnader för nämnder och bolagsstyrelser genom arbetsinsatser för analys, planering samt utbildning och övning. Vilka förberedelser och åtgärder som behöver vidtas varierar beroende på risker och sårbarheter samt omfattningen av samhällsviktig verksamhet i respektive nämnd och bolagsstyrelse.

Planen anger inga tillkommande uppgifter för nämnder och bolagsstyrelser utan strukturerar, förtydligar och preciserar uppgifter i lag och överenskommelse samt från tidigare riktlinje för krisberedskap och krishantering. Stadsledningskontorets bedömning är att arbetet kan bedrivas med motsvarande ekonomiska resurser som tidigare.

Planen anger inriktning och prioriterade åtgärder för arbetet inom staden vilket bedöms leda till ett kostnadseffektivt arbete med krisberedskap och civilt försvar.

På längre sikt kan analyser och planering leda fram till behov av investeringar. Exempel på sådana åtgärder kan vara investeringar kopplade till ledningsplatser, IT-säkerhet, reservkraft, trygghetspunkter, nödvatten, nöddrivmedel, ökad lagerhållning, kriskommunikation och skyddsrum. Stadsledningskontorets bedömning är att eventuella investeringar i huvudsak ligger efter den period som planen gäller för.

Göteborgs Stad får utifrån överenskommelserna statlig ersättning för arbetet med krisberedskap. Statens ersättning till kommunerna är beräknad utifrån att den ska finansiera verksamhet som är till nytta för mycket omfattande och svåra händelser som allvarligt kan påverka kommunens verksamhet och ersättningen ska vara ett komplement till Göteborgs stads egen finansiering av arbete med krisberedskap och civilt försvar. I överenskommelsen om kommunernas krisberedskap anges att det är upp till kommunen själv att finansiera de ytterligare förberedelser och åtgärder som kommunen bedömer nödvändiga.

På kort sikt, den period som planen gäller för, bedöms den statliga ersättningen i huvudsak vara oförändrad. Dock med osäkerheter kring statens ersättning till kommunerna för det fortsatta arbetet med återuppbyggandet av det civila försvaret från 2022 och framåt.

Bedömning ur ekologisk dimension

De prioriterade åtgärderna i planen handlar i huvudsak om analys, planering samt utbildning och övning och har ingen direkt inverkan på den ekologiska dimensionen.

Syftet med planering, analys, utbildning och övning är dock att begränsa de konsekvenser som en inträffad händelse kan leda till.

Ett av målen för samhällets krisberedskap är att hindra eller begränsa skador på egendom och miljö när krissituationer inträffar. Bland planens prioriterade åtgärder är beredskapsplan för oljesanering en åtgärd som bedöms ha en positiv inverkan på de ekologiska förhållandena om en sådan händelse skulle inträffa. En god beredskap med i förväg fastställda rutiner för organisation, ansvar, och konkreta åtgärder ökar möjligheterna att begränsa de ekologiska konsekvenserna.

I planen redovisas pågående arbete för att hantera risker med ett förändrat klimat men planen styr inte detta arbete. Det redovisas framförallt för att det finns en koppling mellan denna plans åtgärder på kort sikt och det mer långsiktiga arbetet med klimatanpassning.

Däriigenom finns en koppling mellan denna plan och det miljö- och klimatstrategiska arbetet inom staden och den positiva påverkan på stadens ekologiska förhållanden som det arbete bedöms ha.

Genom att identifiera vad som är skyddsvärt i stadens verksamheter och inom det geografiska området skapar vi förutsättningar för att minska sårbarheten i verksamheterna och öka förmågan att hantera samhällsstörningar. Stadsledningskontorets bedömning är att arbetet med krisberedskap och civilt försvar på längre sikt har en positiv inverkan på den ekologiska dimensionen.

Bedömning ur social dimension

De prioriterade åtgärderna i planen handlar i huvudsak om analys, planering samt utbildning och övning och har ingen direkt inverkan på den sociala dimensionen.

Syftet med planering, analys, utbildning och övning är dock att begränsa de konsekvenser som en inträffad händelse kan leda till. Ett av målen för samhällets krisberedskap är att värna människors liv och hälsa samt att värna grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter när krissituationer inträffar. I de nationella målen för det civila försvaret ingår bland annat att värna civilbefolkningen och säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna.

Flera av planens prioriterade åtgärder kan begränsa konsekvenserna för människors liv och hälsa samt grundläggande värden. Till exempel pandemiplanering, beredskapsplan för värmebölja och riktlinje för nödvattenförsörjning. Denna planering är särskilt viktig för att skydda liv och hälsa i vissa åldersgrupper, till exempel barn och äldre.

Genom att identifiera vad som är skyddsvärt i stadens verksamheter och inom det geografiska området skapar vi förutsättningar för att minska sårbarheten i verksamheterna och öka förmågan att hantera samhällsstörningar. Stadsledningskontorets bedömning är att arbetet med krisberedskap och civilt försvar på längre sikt har en positiv inverkan på den sociala dimensionen.

Bilaga

Göteborgs Stads plan för arbetet med krisberedskap och civilt försvar 2021–2023.

Ärendet

Kommunfullmäktige föreslås anta Göteborgs Stads plan för arbetet med krisberedskap och civilt försvar för perioden 2021–2023.

Beskrivning av ärendet

I LEH framgår att kommuner ska minska sårbarheten i sin verksamhet och ha en god förmåga att hantera krissituationer i fred. Därigenom ska kommunerna också uppnå en grundläggande förmåga till civilt försvar.

Kommunernas arbete med krisberedskap och civilt försvar är utifrån LEH preciserat i *Överenskommelse om kommunernas krisberedskap* och *Överenskommelse om kommunernas arbete med civilt försvar* som tecknats mellan MSB och SKR.

I överenskommelsen om kommunernas krisberedskap framgår det att kommunen ska ta fram ett styrdokument som anger övergripande mål och inriktning för arbetet med krisberedskap under mandatperioden. I MSB:s vägledning för detta styrdokument framgår att det ska tas fram för att skapa en strategisk inriktning för arbetet med krisberedskap och för att utveckla den kommunala styrningen av arbetet. Det framgår också vad styrdokumentet ska innehålla och att det ska fastställas av kommunfullmäktige under första året av mandatperioden.

Styrdokumentet ska enligt överenskommelsen beskriva:

- Övergripande styrning av arbetet med krisberedskap i kommunala förvaltningar, bolag och kommunalförbund.
- Kommunens övergripande process för risk- och sårbarhetsanalys.
- Kommunens ambitioner i arbetet med sitt geografiska områdesansvar.
- Vilken planering avseende krisberedskap inom olika områden som kommunen ska ta fram eller uppdatera under mandatperioden.

Enligt överenskommelsen skulle planen varit antagen före utgången av 2019. Efter att risk- och sårbarhetsanalysen fastställts i september 2019 påbörjades arbetet men innan planen hann färdigställas fick arbetet pausas på grund av coronapandemin. I september kunde arbetet återupptas. Samtidigt påbörjades arbetet med att revidera *Riktlinje krisberedskap och krishantering*.

Länsstyrelsen ansvarar för uppföljning av kommunernas arbete med krisberedskap och de har löpande fått information om arbetet med detta styrdokument.

Göteborgs Stads plan för arbetet med krisberedskap och civilt försvar motsvarar det styrdokument som ska finnas enligt överenskommelsen och planen är framtagen utifrån MSB:s vägledning.

Syftet med planen är att:

- Fastställa övergripande mål och inriktning för arbetet med krisberedskap och civilt försvar för perioden 2021-2023.
- Beskriva hur staden avser att lösa uppgifterna i *Överenskommelse om kommunernas krisberedskap* och vilka åtgärder som är prioriterade utifrån *Göteborgs Stads risk- och sårbarhetsanalys*.

- Bidra till ökad kunskap om vilka uppgifter som ingår i arbetet med krisberedskap och civilt försvar.

Inriktningen för perioden 2021–2023 utgår från de övergripande målen för samhällets krisberedskap och nuläget i stadens arbete. För arbetet gäller att:

- Utveckla stadens krisberedskap baserat på erfarenheter från coronapandemin.
- Fokusera på den nya nämndsorganisationen som gäller från och med 2021 vid planering och genomförande av åtgärder.
- Väga in risken för eskalerande gräzonsproblematik samt krigsfara och krig i det fortsatta arbetet.

För perioden 2021-2023 är den övergripande inriktningen att:

1. Utifrån processen för risk- och sårbarhetsanalys bedriva ett arbete som leder till konkreta åtgärder och effekt på stadens förmåga.
2. Ta fram och uppdatera planering som utvecklar stadens förmåga till samverkan och ledning vid samhällsstörningar.
3. Aktivt och strukturerat arbeta med uppdraget geografiskt områdesansvar och utveckla förmågan att utöva det geografiska områdesansvaret vid händelser.
4. Utveckla förmågan att hantera samhällsstörningar genom att utbilda och öva utifrån de nya planer som tas fram. Särskilt med fokus på samverkansövningar och övningar för den nya nämndsorganisationen.
5. Kunna lämna samlade rapporter till länsstyrelsen om krisberedskapsläget samt om händelseutvecklingen och åtgärder vid inträffade händelser.

De olika delarna i inriktningen preciseras i planens olika avsnitt.

Det är första gången Göteborgs Stad tar fram en plan för arbetet med krisberedskap och civilt försvar och den har blivit relativt omfattande. Det beror delvis på ambitionen att utförligt beskriva de uppgifter som kommunerna har utifrån lag och överenskommelser. Genom överenskommelserna mellan MSB och SKR är styrningen av arbetet med krisberedskap och civilt försvar relativt omfattande men också detaljerad och tydlig.

För att öka kunskapen om arbetet innehåller planen också beskrivningar av viktiga utgångspunkter och principer. Stadsledningskontorets bedömning är att det finns fördelar med att beskrivningar och styrning finns samlade i ett dokument.

Krisberedskap

Samhällets krisberedskap kan beskrivas som förmågan att förebygga, motstå och hantera krissituationer. Syftet med svensk krisberedskap är att värna befolkningens liv och hälsa, samhällets funktionalitet och förmågan att upprätthålla våra grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter. Krisberedskap syftar till att minska sårbarheten i verksamheterna och öka förmågan att hantera samhällsstörningar.

De uppgifter som kommunerna ska utföra delas in i följande verksamheter:

- risk- och sårbarhetsanalys
- planering
- geografiskt områdesansvar
- utbildning och övning
- rapportering.

Planen redogör för hur denna verksamhet ska bedrivas under perioden. Planen anger prioriterade åtgärder i arbetet samt vem eller vilka som ansvarar för att åtgärderna genomförs och när de ska genomföras.

Civilt försvar

Den fredstida krisberedskapen utgör även grunden för det civila försvaret, det vill säga beredskap för krigsfara och krig (höjd beredskap).

Civilt försvar handlar om hela samhällets motståndskraft vid krigsfara och krig. Det är den verksamhet som ansvariga aktörer genomför i syfte att göra det möjligt för samhället att hantera situationer då beredskapen höjs. Verksamheten bedrivs av statliga myndigheter, kommuner, regioner, privata företag och frivilligorganisationer.

I fredstid utgörs arbetet med civilt försvar av beredskapsplanering och förmågehöjande åtgärder. Under höjd beredskap och ytterst krig utgörs verksamheten av nödvändiga åtgärder för att upprätthålla målen för det civila försvaret.

Kommunernas arbete med civilt försvar regleras i överenskommelsen om kommunernas arbete med civilt försvar.

Planen redogör för arbetet med civilt försvar som bland annat har till uppgift att identifiera styrdokument för staden som behöver kompletteras för att arbetet med civilt försvar ska kunna bedrivas på ett ändamålsenligt sätt. En första delleverans inom projektet sker i och med denna plan, som integrerar arbetet med krisberedskap och arbetet med civilt försvar i enlighet med nationella vägledningar och direktiv.

Det civila försvaret ska även bidra till att stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera fredstida kriser. Krisberedskapen och det civila försvaret bör därmed ses som ömsesidigt förstärkande.

Risk- och sårbarhetsanalys och prioriterade åtgärder

Göteborgs Stad har tidigare genomfört en risk- och sårbarhetsanalys där resultatet har värderats och sammanställts i *Göteborgs Stads risk- och sårbarhetsanalys 2019–2022*.

I analysen konstateras att det finns behov av åtgärder inom ett antal fokusområden och att det behövs fördjupade analyser och planering inom dessa områden.

Det är viktigt att poängtera att det pågår arbete med flera av de fokusområden som lyfts fram i risk- och sårbarhetsanalysen. Några av dessa är redovisade i planen för att visa på kopplingarna mellan denna plan med ett relativt kort tidsperspektiv och annat långsiktigt förebyggande arbete som pågår i staden. Till exempel arbetet med klimatanpassning och arbetet med säkerhet i planering av stadsmiljöer.

Krisberedskap tangerar även andra frågor inom exempelvis trygghetsarbete, otillåten påverkan och informationssäkerhet. Planen redogör inte för dessa områden då de finns beskrivna i andra styrande dokument.

Stadsledningskontorets bedömning

Arbetet med krisberedskap och civilt försvar är förebyggande och förberedande åtgärder som syftar till att minska sårbarheten i stadens verksamheter och öka förmågan att hantera samhällsstörningar. Planen tydliggör de krav som finns utifrån lag och överenskommelser och hur staden avser att lösa tilldelade uppgifter.

Denna plan tas upp för beslut samtidigt som *Göteborgs Stads riktlinje för krishantering*. Planen beskriver det förebyggande och förberedande arbetet med krisberedskap och civilt försvar och riktlinjen ställer krav på nämnders och bolagsstyrelser krishantering.

Båda dokumenten ska finnas utifrån styrning i lag och överenskommelse. Planen ska tas fram utifrån krav i överenskommelsen om kommunernas krisberedskap och riktlinjen är en del av den ”plan för hur kommunen ska hantera extraordinära händelser” som enligt LEH ska fastställas för varje ny mandatperiod.

Stadsledningskontorets bedömning är att båda dokumenten är viktiga för att uppnå en god förmåga att motstå och hantera samhällsstörningar.

Genom tydlig inriktning och prioritering i arbetet kommer staden att utveckla förmågan att motstå och hantera samhällsstörningar. Göteborgs Stads samlade resurs kan om den används på rätt sätt ha stor betydelse för att värna samhällets skyddsvärden och nå målen för samhällets krisberedskap.

De risker som finns i stadens verksamheter och inom det geografiska området samt den omfattning av samhällsviktig verksamhet som bedrivs i stadens regi ställer höga krav på arbetet med krisberedskap och civilt försvar. Staden ska ha förmåga att hantera olika typer av samhällsstörningar till exempel extremväder, olyckor med farliga ämnen eller störningar i samhällsviktig verksamhet.

Det är även angeläget att ha förmåga att hantera det akuta skedet när händelser orsakade av gängkriminalitet och organiserad brottslighet påverkar människors sätt att leva och verka i staden. Det förebyggande arbetet inom detta område behöver kompletteras med ett snabbt och samordnat agerande när något inträffar.

Ett försämrat säkerhetsläge i Europa påverkar också Sverige och Göteborg. I Försvarsberedningens rapport *Motståndskraft* pekas västkusten med Göteborg ut som ett av de strategiskt viktiga områdena för totalförsvaret.

Stadsledningskontorets bedömning är att den försening med att fastställa planen som uppstått inte får några konsekvenser för det fortsatta arbetet. Nämnder och bolagsstyrelser har haft fokus på den akuta krishantering på grund av pandemin under 2020 och hade haft begränsade möjligheter att arbeta med åtgärderna i planen under året.

En del i inriktningen för de kommande åren handlar om att ta tillvara på erfarenheter och lärdomar från coronapandemin. Detta är mycket angeläget för det fortsatta arbetet med krisberedskap och civilt försvar.

Beroende på pandemins fortsatta utveckling kan den även påverka det fortsatta arbetet med krisberedskap och civilt försvar och innebära att tidplanen för de prioriterade åtgärderna behöver justeras.

I arbetet med denna plan har stadsledningskontoret haft dialog med tjänstepersoner som arbetar med säkerhet och beredskap i några av stadens förvaltningar och bolag. När åtgärderna i planen berör endast en eller ett par utpekade nämnder är detta avstämt med säkerhetsfunktionen i de berörda nämnderna.

Det pågående arbetet med återuppbyggandet av det civila försvaret innebär att flera statliga utredningar har genomförts eller pågår. Det kommer även ett nytt försvarsbeslut hösten 2020 som har betydelse för det fortsatta arbetet inom området. I Totalförsvaret

2021–2025 (prop. 2020/21:30 s. 127) skriver regeringen att ”Totalförsvarsresurser ska utformas så att de även kan stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar på samhället. Krisberedskapen och det civila försvaret bör därmed ses som ömsesidigt förstärkande.”

Stadens arbete med krisberedskap och civilt försvar kommer med stor sannolikhet att behöva utvecklas med en hög ambitionsnivå under de kommande åren när nationella utredningar, lagar och regleringar ökar kraven inom området. Från 2023 har MSB och SKR aviserat att kommunernas arbete med krisberedskap och civilt försvar kommer att preciseras i en samlad överenskommelse.

Genomförandet av de prioriterade åtgärderna enligt denna plan utvecklar stadens förmåga att motstå och hantera samhällsstörningar och ger staden ett bra utgångsläge för det framtida arbetet med krisberedskap och civilt försvar.

Lisbeth Nilsson

Direktör Utveckling av stadens
verksamheter

Eva Hessman

Stadsdirektör

Göteborgs
Stad

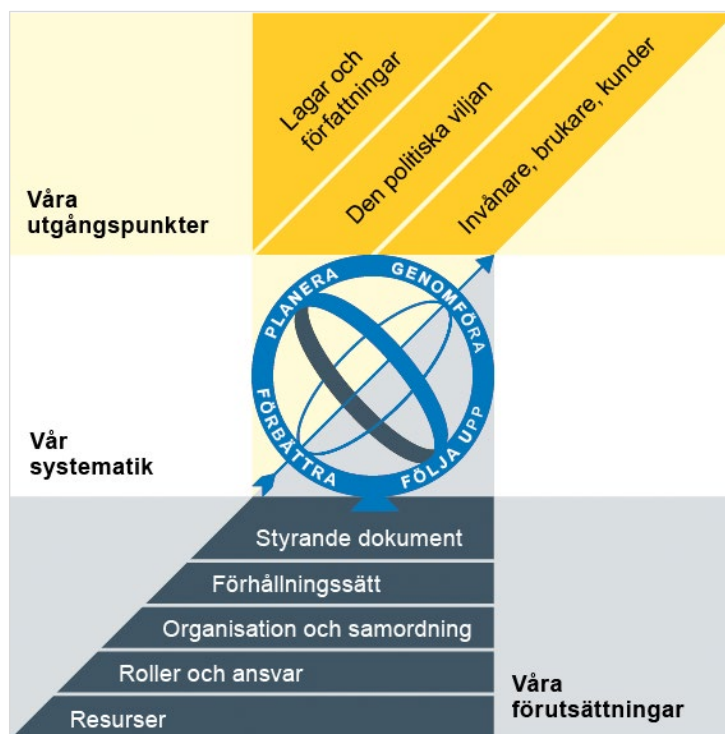
Göteborgs Stads plan för arbetet med krisberedskap och civilt försvar 2021-2023

Planerande styrande dokument

Vision
Program
► Plan

Göteborgs Stads styrsystem

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

Styrande dokument			
Kommunala föreskrifter		Planerande och reglerande styrande dokument	
Normgivning mot enskild	Riktade styrande dokument	Planerande styrande dokument	Reglerande styrande dokument

Dokumentnamn: Göteborgs Stads plan för arbetet med krisberedskap och civilt försvar 2021-2023			
Beslutad av: Kommunfullmäktige	Gäller för: Stadens nämnder och styrelser	Diarienummer: 1446/20	Datum och paragraf för beslutet: [Text]
Dokumentsort: Plan	Giltighetstid: 2021–2023	Senast reviderad: -	Dokumentansvarig: Säkerhetschef
Bilagor: -			

Innehåll

Inledning	3
Utgångspunkter.....	5
Genomfört och pågående arbete.....	10
Övergripande styrning av arbetet	15
Övergripande mål och inriktning.....	17
1. Risk- och sårbarhetsanalys	18
2. Planering.....	20
3. Geografiskt områdesansvar	22
4. Utbildning och övning.....	24
5. Rapportering.....	25
Prioriterade åtgärder	26

Inledning

Syftet med denna plan

Syftet med Göteborgs Stads plan för arbetet med krisberedskap och civilt försvar är att:

- Fastställa övergripande mål och inriktning för arbetet med krisberedskap och civilt försvar för perioden 2021-2023.
- Beskriva hur staden avser att lösa uppgifterna i *Överenskommelse om kommunernas krisberedskap* och vilka åtgärder som är prioriterade utifrån *Göteborgs Stads risk- och sårbarhetsanalys*.
- Bidra till ökad kunskap om vilka uppgifter som ingår i arbetet med krisberedskap och civilt försvar.

Vem omfattas av planen

Denna plan gäller för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

I planen framgår vilka nämnder och bolagsstyrelser som har särskilt ansvar för de olika uppdragen och för de prioriterade åtgärderna.

Delägda bolag där Göteborgs Stads är majoritetsägare är skyldiga att förhålla sig till denna plan.

Giltighetstid

Denna plan gäller för perioden 2021 till 2023.

Bakgrund

I lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH) framgår att kommuner ska minska sårbarheten i sin verksamhet och ha en god förmåga att hantera krissituationer i fred. Därigenom ska kommunerna också uppnå en grundläggande förmåga till civilt försvar.

Överenskommelse om kommunernas krisberedskap som tecknats mellan Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Sveriges kommuner och regioner (SKR) preciserar utifrån lagen kommunernas uppgifter. I överenskommelsen framgår det att kommunen ska ta fram ett styrdokument som anger övergripande mål och inriktning för arbetet med krisberedskap under mandatperioden. Styrdokumentet ska beskriva:

- Övergripande styrning av arbetet med krisberedskap i kommunala förvaltningar, bolag och kommunalförbund.
- Kommunens övergripande process för risk- och sårbarhetsanalys.
- Kommunens ambitioner i arbetet med sitt geografiska områdesansvar.
- Vilken planering avseende krisberedskap inom olika områden som kommunen ska ta fram eller uppdatera under mandatperioden.

Överenskommelsen anger också att styrdokumentet ska fastställas av kommunfullmäktige.

Koppling till andra styrande dokument

- Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap
- Överenskommelse om kommunernas krisberedskap 2019-2022, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Sveriges kommuner och Regioner
- Överenskommelse om kommunernas arbete med civilt försvar 2018-2020, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Sveriges kommuner och Regioner
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om kommuners risk- och sårbarhetsanalyser, MSBFS 2015:5
- Säkerhetspolicy för Göteborgs Stad
- Göteborgs Stads riktlinje för kriskommunikation
- Göteborgs Stads riktlinje för krishantering
- Göteborgs Stads risk- och sårbarhetsanalys 2019-2022
- Göteborgs Stads riktlinje för styrning, uppföljning och kontroll

Uppföljning av denna plan

De uppdrag och prioriterade åtgärder som anges i planen följs upp i samband med den redovisning som årligen ska lämnas till länsstyrelsen.

Redovisningen är reglerad i LEH samt i MSB:s föreskrifter om kommuners och regioners risk- och sårbarhetsanalyser.

Den årliga uppföljningen sammanställs i slutet av den period som planen gäller för och redovisas för kommunfullmäktige.

Kommunstyrelsen ansvarar för uppföljningen.

Planens innehåll

Planen redovisar först ett antal viktiga utgångspunkter för arbetet med krisberedskap och civilt försvar. Därefter finns ett avsnitt som beskriver genomfört och pågående arbete med tydlig koppling till åtgärderna i denna plan.

Avsnitten som följer innehåller övergripande styrning, mål och inriktning för arbetet med krisberedskap och civilt försvar. Därefter preciserar avsnitten 1-5 hur Göteborgs Stad avser att lösa uppgifterna i LEH och överenskommelser.

I det avslutande avsnittet finns en detaljerad tabell där det framgår vem eller vilka som ansvarar för att åtgärder genomförs och när de ska genomföras.

Planen anger det arbete som ska genomföras utifrån de förutsättningar som gäller inför perioden 2021-2023. Arbetet med krisberedskap och civilt försvar kan dock innebära snabba förändringar som kräver anpassningar av arbetet. Till exempel kan nya uppdrag tillkomma genom nationell styrning eller att inträffade händelser leder till omprioriteringar. Sådana omprioriteringar får hanteras på lämpligt sätt under perioden.

Utgångspunkter

Detta avsnitt redovisar ett antal utgångspunkter för arbetet med krisberedskap och civilt försvar som är viktiga för staden. De är beskrivna i planen för att redovisa att det finns principer, begrepp och styrning som staden behöver förhålla sig till i arbetet men också för att bidra till ökad kunskap om området.

Krisberedskap

Samhällets krisberedskap kan beskrivas som förmågan att förebygga, motstå och hantera krissituationer. Syftet med svensk krisberedskap är att värna befolkningens liv och hälsa, samhällets funktionalitet och förmågan att upprätthålla våra grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter.

Krisberedskap handlar om att minska sårbarheten i stadens verksamheter och öka förmågan att hantera samhällsstörningar.

Civilt försvar

Den fredstida krisberedskapen utgör även grunden för det civila försvaret, det vill säga beredskap för krigsfara och krig (höjd beredskap).

Civilt försvar handlar om hela samhällets motståndskraft vid krigsfara och krig. Det är den verksamhet som ansvariga aktörer genomför i syfte att göra det möjligt för samhället att hantera situationer då beredskapen höjs. Verksamheten bedrivs av statliga myndigheter, kommuner, regioner, privata företag och frivilligorganisationer.

I fredstid består arbetet med civilt försvar av beredskapsplanering och förmågehöjande åtgärder. Under höjd beredskap och ytterst krig utgörs verksamheten av nödvändiga åtgärder för att upprätthålla målen för det civila försvaret.

Stadens arbete med återuppbyggnaden av det civila försvaret beskrivs utförligare under rubriken *Arbetet med civilt försvar*.

Grundläggande principer

De grundläggande principerna för svensk krisberedskap gäller även i Göteborgs Stad.

Ansvarsprincipen innebär att ansvaret för verksamheten inte förändras när en samhällsstörning inträffar.

Likhetsprincipen innebär att verksamheten inte ska göra större förändringar i organisationen än vad samhällsstörningen kräver.

Närhetsprincipen innebär att en samhällsstörning ska hanteras så nära händelsen som möjligt där kunskapen om aktuella förhållanden är störst.

De grundläggande principerna innebär att varje offentlig aktör har ansvar och skyldighet att samverka med och stödja andra. Detta kallas för den utökade ansvarsprincipen.

Skyddsvärt

För att bidra till individens, samhällets och nationens säkerhet utgår arbetet med krisberedskap och civilt försvar från samhällets skyddsvärden. Genom att identifiera vad som är skyddsvärt i stadens verksamheter och inom det geografiska området skapar vi förutsättningar för att minska sårbarheten i verksamheterna och öka förmågan att hantera samhällsstörningar.

Samhällets skyddsvärden är:

- människors liv och hälsa
- samhällets funktionalitet
- demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter
- miljö och ekonomiska värden
- nationell suveränitet.

Skyddsvärdena är inte rangordnade utan likvärdiga och det är först när något hotar det skyddsvärda som olika prioriteringar kan bli nödvändiga.

Geografiskt områdesansvar

Geografiskt områdesansvar innebär att inom ett geografiskt område verka för att olika aktörer samverkar för att åstadkomma inriktning och samordning. Det gäller såväl i det förebyggande och förberedande arbetet som vid en inträffad samhällsstörning.

Syftet med det geografiska områdesansvaret är att säkerställa att samhällets planerings- och förberedelsearbete och agerande vid samhällsstörningar är samordnat och effektivt.

Det geografiska områdesansvaret utövas samtidigt på nationell, regional och lokal nivå.

Kommunerna har det geografiska områdesansvaret på lokal nivå enligt LEH. Ansvaret innebär att kommunen inom sitt geografiska område ska verka för att olika aktörer samverkar och uppnår samordning i planerings- och förberedelsearbetet.

Vidare ska kommunen verka för att de krishanteringsåtgärder som vidtas av olika aktörer under en extraordinär händelse samordnas och att informationen till allmänheten samordnas.

Områdesansvaret innebär inte att kommunen tar över andra aktörers ansvar utan ett ansvar för att vara den part som stödjer andra aktörer i syfte att skapa gemensamma målsättningar och gemensam inriktning.

Olika aktörer avser såväl offentliga, privata och aktörer inom det civila samhället som bedriver samhällsviktig verksamhet och kan bli berörda vid en händelse.

På regional nivå är det länsstyrelserna och på nationell nivå är det regeringen som har det geografiska områdesansvaret.

Göteborgs Stads arbete och ambitioner med uppdraget att vara geografiskt områdesansvarig på lokal nivå beskrivs utförligare under rubriken 3. *Geografiskt områdesansvar*.

Samhällsviktig verksamhet

MSB har fastställt en definition av samhällsviktig verksamhet som syftar till att skapa en ökad tydlighet och samsyn mellan aktörer i samhället kring vad samhällsviktig verksamhet är. En övergripande definition av samhällsviktig verksamhet som kan användas av aktörer inom alla samhällssektorer på nationell, regional och lokal nivå är en förutsättning för att utveckla arbetet med krisberedskap och civilt försvar.

Samhällsviktig verksamhet:

Verksamhet, tjänst eller infrastruktur som upprätthåller eller säkerställer samhällsfunktioner som är nödvändiga för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet.

I detta sammanhang ska verksamhet förstås som ett vidare begrepp. Preciseringsen av verksamhet, tjänst eller infrastruktur är inte en uteslutande lista utan kan även inkludera exempelvis anläggningar, processer, system och noder. Samhällsfunktion ska ses som en funktion som är nödvändig för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet.

Samhällsstörning

Termen samhällsstörning beskriver de företeelser och händelser som hotar eller ger skadeverkningar på det som ska skyddas i samhället.

Genom att använda termen samhällsstörningar hamnar fokus på de behov som finns i samhället, oavsett vilken aktör som bär ansvaret och oavsett vilken lagstiftning som de berörda aktörerna agerar utifrån.

När samhällets behov hamnar i fokus ökar möjligheterna att agera med rätt åtgärd i rätt tid. Termen samhällsstörningar ersätter inte uttryck som olycka, kris eller krig utan används samtidigt och överlappande med de olika benämningar som finns i lagstiftningen.

Genom att använda termen samhällsstörningar i stadens arbete med krisberedskap och civilt försvar får vi ett samlande uttryck för alla de händelser som kan påverka det skyddsvärda inom staden. Termen används i *Gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar* (MSB, 2014).

Extraordinär händelse

En extraordinär händelse är en händelse som

- avviker från det normala
- innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner
- kräver skyndsamma insatser av en kommun eller en region.

Utifrån resonemanget om termen samhällsstörning kan alltså en samhällsstörning också vara en extraordinär händelse om dessa tre kriterier är uppfyllda. Det innebär i sin tur att kommunerna kan använda tre unika verktyg som kan underlätta krishanteringen.

En extraordinär händelse innebär att kommunen kan

- aktivera krisledningsnämnden för att möjliggöra ett effektivare beslutsfattande
- ta hjälp från en annan kommun eller en region
- ge begränsat ekonomiskt bistånd till enskilda som drabbats av händelsen.

Observera att det inte är nödvändigt att aktivera krisledningsnämnden vid en extraordinär händelse utan behovet av att aktivera nämnden får bedömas i varje enskild händelse.

Definitionen av extraordinär händelse framgår av LEH.

Kriskommunikation

Information och kommunikation är viktigt i hanteringen av samhällsstörningar.

Samordnad kommunikation mellan berörda aktörer men också kommunikationen med allmänhet, media och organisationer stärker de inblandade aktörernas trovärdighet, förebygger otydligheter och motverkar ryktesspridning. Det ger också allmänheten möjlighet att bidra till hanteringen av samhällsstörningar. Förtroendet för de som hanterar samhällsstörningen ökar om budskapen är samstämmiga och visar att alla arbetar sida vid sida för samhällets och individens bästa.

Informationsdelning och lägesbilder

Informationsdelning mellan de aktörer som hanterar en samhällsstörning är en förutsättning för välgrundade överenskommelser och beslut. Vid hanteringen av samhällsstörningar behöver informationsdelningen dessutom vara effektiv och genomtänkt för att lättare få ett grepp om vad som hänt och om vad som måste göras.

En lägesbild är ett urval av särskilt viktiga aspekter från den information som är tillgänglig vid en samhällsstörning. Lägesbilder beskriver händelsen, konsekvenser, åtgärder, samverkan och resurser. Det finns aktörsspecifika och samlade lägesbilder.

Samlade lägesbilder består av information från flera aktörers lägesbilder och syftar till att skapa överblick och öka förmågan till helhetssyn.

Tekniska system för samverkan och ledning

Rakel är ett kommunikationssystem för trygg och säker kommunikation mellan samhällsviktiga verksamheter. Rakel är ett av de tekniska system som Göteborgs Stad använder för att kommunicera vid samhällsstörningar och används bland annat som reservsamband för telefoni.

Webbaserat informationssystem (WIS) är ett nationellt webbaserat informationssystem framtaget av MSB för att underlätta informationsdelning mellan aktörer. Göteborgs Stad använder WIS för att dela information i planerings- och förberedelsearbetet och vid samhällsstörningar.

Signe är ett kryptografiskt system för att dela säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter mellan kommuner, statliga myndigheter och regioner. Systemet kan hantera uppgifter upp till graden begränsat hemlig och är en förutsättning för det fortsatta arbetet med civilt försvar. Göteborgs Stad har tillgång till, och förmåga att dela information i, systemet.

Höjd beredskap

För att stärka landets försvarsförmåga kan beredskapen höjas. Höjd beredskap är antingen skärpt beredskap (krigsfara) eller högsta beredskap (krig).

Vid höjd beredskap kan delar av eller hela totalförsvaret mobiliseras. Om Sverige är i krigsfara eller om det råder sådana utomordentliga förhållanden som är orsakade av att det är krig utanför Sveriges gränser, får regeringen besluta om skärpt eller högsta beredskap. Om Sverige är i krig råder högsta beredskap.

Regional samverkan

Göteborgs Stad samverkar med länsstyrelsen och andra aktörer i arbetet med krisberedskap och civilt försvar. Samverkan utgår från de förhållnings- och arbetssätt som finns beskrivna i ”Samverkan för att hantera samhällsstörningar – Gemensamt ramverk för aktörerna i Västra Götalands län” samt tillhörande planer och rutiner. För arbetet med civilt försvar tar staden stöd i den regionala grundsynen för totalförsvarsplaneringen i Västra Götalands län.

Samverkan regionalt bidrar till att vi använder samhällets samlade resurser effektivt i det förebyggande och förberedande arbetet samt vid hanteringen av samhällsstörningar.

Genomfört och pågående arbete

I detta avsnitt redovisas slutsatserna i *Göteborgs Stads risk- och sårbarhetsanalys 2019-2022* samt det pågående arbetet med civilt försvar.

Arbetet med att hantera risker med ett förändrat klimat redovisas också i detta avsnitt men planen styr inte detta arbete. Det redovisas framförallt för att det finns en koppling mellan risk- och sårbarhetsanalysen, arbetet enligt denna plan och det mer långsiktiga arbetet med klimatanpassning. Det finns också en beskrivning av det pågående arbete med säkerhet i planering av stadsmiljöer som anknyter till arbetet med krisberedskap.

Risk- och sårbarhetsanalysen

Utifrån lag, överenskommelse och särskilda föreskrifter har staden genomfört ett arbete med att analysera vilka extraordinära händelser som kan inträffa i kommunen och hur dessa händelser kan påverka den egna verksamheten. Resultatet har värderats och sammanställts i *Göteborgs Stads risk- och sårbarhetsanalys 2019-2022*.

I analysen konstateras att det finns behov av åtgärder inom ett antal fokusområden och att det behövs fördjupade analyser och planering för hur de ska hanteras. Staden avser att arbeta vidare med följande fokusområden:

- extremväder
- IT
- sociala konflikter/social obalans, otillåten påverkan, gängkriminalitet och organiserad brottslighet
- hot och våld mot personal och brukare
- el
- terrorism och sabotage
- informationssäkerhet.

Inom dessa områden pågår redan riskreducerande arbete, men ett ökat övergripande fokus skulle sannolikt kunna stärka stadens krisberedskap. Vissa av riskerna är beroende av varandra och har därför grupperats.

Det bör nämnas att även sjukdomar fanns med som ett riskområde i analysen och inom detta ryms pandemi, epidemi och epizooti. När analysen genomfördes blev den sammanvägda bedömningen av förvaltningar och bolags underlag att risken för detta var lägre än för ovanstående fokusområden. Konsekvenserna bedömdes dock som allvarliga eller mycket allvarliga men sannolikheten bedömdes som låg. Det konstaterades också att viss planering redan fanns i stadens verksamheter.

Erfarenheterna från coronapandemin visar på ett behov av att ta fram, alternativt revidera, planer för epidemi och pandemi i stadens verksamheter. En sådan åtgärd finns med i denna plan.

Arbetet med civilt försvar

Kommunstyrelsen beslutade att tillsätta projektet civilt försvar i augusti 2018. Projektets mål är att identifiera, tydliggöra, samordna samt ge styrning och stöd för berörda verksamheters arbete. Projektet startade den 1 januari 2019 och avslutas andra kvartalet 2021.

Prioriterade arbetsuppgifter och pågående arbete

Projektet civilt försvar bygger på *Överenskommelse om kommuners arbete med civilt försvar 2018–2020*, som pekar ut tre prioriterade uppgifter för kommunerna:

- kompetenshöjning gällande totalförsvar
- säkerhetsskydd
- krigsorganisation och krigsplacering (påbörja planering).

Inom dessa områden pågår olika åtgärder och aktiviteter. Bland annat utbildning av nyckelpersoner och genomförande av workshops om krigsorganisation. Staden har också deltagit i Totalförsvarsövning 2020 och genomfört två övningsdagar.

Inom säkerhetsskydd har en ny riktlinje tagits fram och antagits i kommunfullmäktige i mars 2020. Även stöddokument har tagits fram och utbildningsinsatser har genomförts.

När det gäller krigsorganisation och krigsplacering pågår ett arbete som ska leda fram till ett förslag till en första version av en stadenövergripande krigsorganisation. Det pågår även ett delprojekt kring krigsplacering hos förvaltningen Kretslopp och vatten.

Projektet civilt försvar kommer att ta fram ett förslag till en riktlinje för höjd beredskap. Riktlinjen syftar till att skapa en gemensam inriktning och samsyn vid höjd beredskap i Göteborgs Stad samt att tydliggöra ansvar och övergripande krav.

Planeringsförutsättningar för arbetet med civilt försvar

Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) har tagit fram olika scenarier som beskriver en situation inför och under höjd beredskap. Två av dessa scenarier, så kallade typfall, är utgångspunkten för kommunernas arbete med civilt försvar.

”Typfall 4” beskriver en situation med krig och angrepp som omfattar landstigning och luftlandsättning mot viktiga områden i Sverige. ”Typfall 5” beskriver utdragen och eskalerande gråzonsproblematik, som kan inträffa i fredstid och fortsätta under krig.

Aktiviteter som förknippas med begreppet gråzonsproblematik är påtryckningar, spridning av desinformation, sanktioner, sabotage, underrättelseverksamhet, terrorhandlingar, infiltration, cyberattacker, påverkansoperationer eller angrepp på viktig infrastruktur. Initialt är det svårt att förstå om det som sker utgör medvetna handlingar eller inte. Det är också otydligt om antagonisten är främmande makt eller annan gruppering.

Arbetet med civilt försvar efter att projektet avslutats

Projektet civilt försvar, som ska avslutas under våren 2021, utgör endast starten på ett långsiktigt arbete som behöver pågå under många år inom Göteborgs Stad. Arbetet med att åter bygga upp det civila försvaret behöver integreras med stadens arbete med krisberedskap. Ytterst handlar det om att stärka stadens förmåga att hantera samhällsstörningar över hela hotskalan, från kris och katastrofer i fredstid till eskalerande gråzonsproblematik, krigsfara och ytterst ett väpnat angrepp mot Sverige.

Arbetet med civilt försvar i Göteborgs Stad kommer under följande år delvis att styras av de arbetsuppgifter som pekas ut i kommande överenskommelser om kommunernas arbete med krisberedskap och civilt försvar. Från 2023 har MSB och SKR aviserat att de två överenskommelserna ska slås ihop till en överenskommelse. Stadens arbete kommer också att styras av nationella utredningar, lagar och regleringar inom området civilt försvar.

I budgetpropositionen för 2021 (2020/21:1) skriver regeringen att "Det civila försvaret ska även bidra till att stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar på samhället i fredstid." I Totalförsvaret 2021–2025 (prop. 2020/21:30 s. 127) skriver regeringen att "Totalförsvarsresurser ska utformas så att de även kan stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar på samhället. Krisberedskapen och det civila försvaret bör därmed ses som ömsesidigt förstärkande."

Risker med ett förändrat klimat

Göteborgs Stads arbete med att minska risker och sårbarheter kopplat till ett förändrat klimat styrs genom särskilda uppdrag till nämnder och bolagsstyrelser och inte genom denna plan. Eftersom det finns en tydlig koppling till krisberedskap följer här en beskrivning av några uppdrag och pågående åtgärder för att tydliggöra att detta arbete pågår.

Kommunstyrelsen har gett stadsledningskontoret i uppdrag att samordna klimatanpassningsarbetet i samarbete med förvaltningar och bolag. Fokus i arbetet har varit översvämningsrisker till följd av extrema väder och havsvattenhöjningar eftersom det finns störst behov av åtgärder inom det området. Kommunfullmäktige har beslutat om ett tematiskt tillägg till översiktsplanen för översvämningsrisker som anger riktlinjer för lägsta planeringsnivåer, insatser för att rusta samhället mot översvämningsrisker, utbyggnadsmål och uppskattat budgetutrymme.

Utöver översvämningsrisker utgör även värmeböljor, torka och skogsbränder risker mot samhället ur ett klimatanpassningsperspektiv.

Det finns även ett uppdrag från kommunstyrelsen till stadsledningskontoret att bilda och driva en huvudmannagrupp för arbetet med högvattenskydd. Huvudmannagruppen är en samordningsgrupp med representanter från de samhällsbyggande förvaltningarna och berörda bolag med syftet att samordna och ta fram övergripande planering för genomförande av högvattenskydd. Huvudmannagruppen håller på att ta fram förutsättningar för genomförande av högvattenskyddet som finansieringsmodeller, utbyggnadsplan och scenarier.

Trafiknämnden har enligt reglementet stadens ansvar för genomförande och förvaltning av älvkantskydd och ska bidra i planering för stadens långsiktiga och ändamålsenliga älvkantskydd.

Stadsledningskontoret håller på att ta fram ett beslutsunderlag till startbesked för en klimatanpassningsplan som är planerat att hanteras i Kommunstyrelsen runt årsskiftet 2020/2021. Förutsatt att Kommunstyrelsen beslutar om startbesked kommer klimatanpassningsplanen att tas fram under 2021-2022. Planen kommer att utgå från Naturvårdsverkets kategorisering av klimatanpassningsområden och syftet kommer att vara att få fram en prioritering av stadens klimatanpassningsinsatser som ett stöd till

verksamheterna. Planen har samband med flera andra styrdokument, bland annat översiktsplanen, miljö- och klimatprogrammet samt denna plan.

Kretslopp- och vattennämnden har, enligt beslutat reglemente från 2017, fått i uppdrag att samordna och driva frågan om skyfallshantering. I det arbetet har det bland annat tagits fram strukturella planer för skyfallslösningar som ska användas som underlag i kommande planering. I uppdraget ingår också att ansvara för skyfallsutredningar i arbetet med detaljplaner och stötta berörda förvaltningar och bolag i arbetet med att förebygga och hantera skyfall. I nuläget finns en samlad bild av nödvändiga skyfallsåtgärder men det saknas finansiering för genomförande. Enligt inriktningsbeslut i tematiskt tillägg för översvämningsrisker ska skyfallsåtgärder vara genomförda till 2040.

Byggnadsnämnden ansvarar för att ta fram översikts- och detaljplaner samt bygglov enligt plan- och bygglagen vilket främst omfattar nybyggnation och förtätning. Länsstyrelsen ställer krav på att planeringen tar hänsyn till översvämningsrisker vid nybyggnation men det är staden som ansvarar för att i planeringen rusta ny bebyggelse i Göteborg för klimatförändringar.

Översvämningsdirektivet

Efter att Europa drabbades av stora översvämnningar under 2002 antog EU 2007 ett direktiv för översvämningsrisker, det så kallade översvämningsdirektivet. Syftet med översvämningsdirektivet är att medlemsländer ska arbeta för att minska konsekvenserna av översvämnningar och på så sätt värna om människors hälsa, miljön, kulturarvet och ekonomisk verksamhet.

I Sverige genomförs översvämningsdirektivet genom förordning (2009:956) om översvämningsrisker och MSB:s föreskrift om riskhanteringsplaner.

MSB är ansvarig myndighet och genomför arbetet i nära samarbete med länsstyrelserna. Arbetet genomförs i cykler på sex år där varje cykel består av tre steg.

Steg 1 – Områden med betydande översvämningsrisk

I det första steget identifierades 25 geografiska områden i Sverige som bedöms ha en betydande översvämningsrisk. Göteborg utgör ett av de utpekade områden med betydande översvämningsrisk.

Steg 2 – Hot-och riskkartor

I det andra steget tog MSB fram hotkartor som är detaljerade översvämningskarteringar över de identifierade områdena. Utifrån hotkartorna har länsstyrelserna tagit fram riskkartor. Riskkartorna visar på vilka samhällsfunktioner och objekt som riskerar att påverkas av översvämnningar.

Steg 3 – Riskhanteringsplan

I det tredje steget tar länsstyrelserna fram riskhanteringsplaner för de identifierade områden. Mål och åtgärder för arbetet med att minska konsekvenser av översvämnningar ska anges i planerna.

Riskhanteringsplanen för pågående cykel ska vara klar i januari 2021 och ska innehålla förändringar och uppdateringar av utpekade åtgärder i tidigare riskhanteringsplan samt en beskrivning av tillkommande åtgärder.

Enligt länsstyrelsens bedömning kan följande förvaltningar inom Göteborgs Stad beröras av riskhanteringsplanen för Göteborg: Kretslopp och vatten, Stadsbyggnadskontoret, Kulturförvaltningen, Miljöförvaltningen, Park och naturförvaltningen och Trafikkontoret.

Kommunstyrelsen är sammanhållande för stadens arbete med översvämningsdirektivet.

Policy för säkerhet i planering av stadsmiljöer

Det pågår ett arbete med att ta fram Göteborgs Stads policy för säkerhetsåtgärder i planering av stadsmiljöer. Syftet med policyn är att säkerställa att säkerhetsaspekten inkluderas i stadens planeringsprocess och utformning av stadsmiljö och avser fysiska åtgärder i syfte att förhindra eller minimera risken för brott.

I policyn finns ett särskilt avsnitt vad gäller åtgärder för att motverka fordonsburna attacker liknande den som inträffade på Drottninggatan i Stockholm 2017. MSB:s vägledning *Säkerhet i offentlig miljö – Skydd mot antagonistiska hot och terrorism* föreslås här användas som stöd för val av åtgärder för fysiskt skydd.

Övergripande styrning av arbetet

Detta avsnitt beskriver stadens övergripande styrning av arbetet med krisberedskap och civilt försvar. Även information om den statliga ersättningen finns i detta avsnitt.

Observera att det inom vissa av stadens verksamheter finns sektorsspecifik reglering av krisberedskapen och arbetet med civilt försvar att ta hänsyn till. Det kan vara lag, förordningar och föreskrifter som ställer särskilda krav. Denna reglering är inte specificerad i denna plan.

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige beslutar i ärenden av principiell beskaffenhet och om mål och riktlinjer för arbetet med krisberedskap och civilt försvar.

Kommunfullmäktige fastställer de styrande dokument som kommunen ska ha enligt lag och överenskommelser och beslutar också i andra ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt för arbetet. Det kan till exempel vara styrande dokument som berör fler än en nämnd.

Kommunfullmäktige beslutar om krisledningsnämndens organisation och verksamhetsformer och antar krisledningsnämndens reglemente.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen leder, samordnar och har det övergripande ansvaret för kommunens arbete med krisberedskap och civilt försvar. Kommunstyrelsen ansvarar för att:

- Det finns en process för arbetet med risk- och sårbarhetsanalys och att resultatet sammanställs, beslutas och rapporteras.
- I samverkan med övriga nämnder ta fram ett styrdokument för krisberedskapen som kommunfullmäktige fastställer för varje ny mandatperiod.
- Staden har en funktion med erforderlig kompetens för samordning av kommunens uppgifter i krisberedskapssystemet.
- Förvalta och fördela den statliga ersättningen för krisberedskap och civilt försvar samt att ersättningen används i enlighet med de finansieringsprinciper som gäller.
- Ha uppsikt över arbetet med krisberedskap och civilt försvar i nämnder och bolagsstyrelser.

Krisledningsnämnden

Kommunstyrelsen är krisledningsnämnd och fullgör de uppgifter som ankommer på krisledningsnämnden vid extraordinära händelser i fredstid.

Krisledningsnämndens uppdrag regleras i särskilt reglemente.

Nämnder och bolagsstyrelser

Nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för att arbetet med krisberedskap och civilt försvar inom respektive verksamhet bedrivs i enlighet med verksamheternas behov samt utifrån denna plan och Göteborgs Stads riktlinje för krishantering.

Nämnder och bolagsstyrelser beslutar utifrån verksamhetens risk- och sårbarhetsanalys om vilka åtgärder de genomför för att utveckla krisberedskapen inom det egna uppdraget och verksamhetsområdet.

Nämnder och bolagsstyrelser säkerställer att tillräckliga resurser avsätts för arbete med krisberedskap och civilt försvar.

Delägda bolag där Göteborgs Stads är majoritetsägare är skyldiga att förhålla sig till denna plan.

Statlig ersättning

Kommunerna får ersättning av staten för kostnader för förberedande uppgifter som de utför enligt 2 och 3 kap. i LEH. Ersättningen regleras i *Överenskommelse om kommunernas krisberedskap 2019-2022* och i *Överenskommelse om kommunernas arbete med civilt försvar 2018-2020*.

I *Överenskommelse om kommunernas krisberedskap 2019-2022* framgår att ersättningen ska vara ett komplement till egen finansiering av arbete med krisberedskap. Det är upp till Göteborgs Stad själv att finansiera de ytterligare förberedelser och åtgärder som kommunen bedömer nödvändiga. I *Överenskommelse om kommunernas arbete med civilt försvar 2018-2020* framgår att ersättningen fördelas så att alla kommuner ska kunna komma igång med arbetet och att statens förväntningar på kommunerna ska stå i paritet med den ersättning som kommunen erhåller.

Övergripande mål och inriktning

Detta avsnitt redovisar övergripande syfte, mål och inriktning för perioden 2021-2023.

Övergripande syfte och mål

Det övergripande syftet med Göteborgs Stads arbete med krisberedskap är att minska sårbarheten i stadens verksamheter och att öka förmågan att hantera krissituationer i fred. Därigenom ska Göteborgs Stad också uppnå en grundläggande förmåga till civilt försvar.

De nationella målen för samhällets krisberedskap gäller även som övergripande mål för Göteborgs Stad och är att:

- minska risken för olyckor och kriser som hotar vår säkerhet
- värna människors liv och hälsa, värna grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter genom att upprätthålla samhällsviktig verksamhet och hindra eller begränsa skador på egendom och miljö då olyckor och krissituationer inträffar.

Krisberedskapsarbete utgör också en utgångspunkt för arbete med det civila försvaret.

Inriktning för arbetet under perioden 2021–2023

Inriktningen för perioden 2021–2023 utgår från de övergripande målen för samhällets krisberedskap och nuläget i stadens arbete. För arbetet gäller att:

- Utveckla stadens krisberedskap baserat på erfarenheter från coronapandemin.
- Fokusera på den nya nämndsorganisationen som gäller från och med 2021 vid planering och genomförande av åtgärder.
- Väga in risken för eskalerande gräzonsproblematik samt krigsfara och krig i det fortsatta arbetet.

För perioden 2021-2023 är den övergripande inriktningen att:

1. Utifrån processen för risk- och sårbarhetsanalys bedriva ett arbete som leder till konkreta åtgärder och effekt på stadens förmåga.
2. Ta fram och uppdatera planering som utvecklar stadens förmåga till samverkan och ledning vid samhällsstörningar.
3. Aktivt och strukturerat arbeta med uppdraget geografiskt områdesansvar och utveckla förmågan att utöva det geografiska områdesansvaret vid händelser.
4. Utveckla förmågan att hantera samhällsstörningar genom att utbilda och öva utifrån de nya planer som tas fram. Särskilt med fokus på samverkansövningar och övningar för den nya nämndsorganisationen.
5. Kunna lämna samlade rapporter till länsstyrelsen om krisberedskapsläget samt om händelseutvecklingen och åtgärder vid inträffade händelser.

De olika delarna i inriktningen preciseras i följande avsnitt.

1. Risk- och sårbarhetsanalys

Detta avsnitt beskriver processen för arbetet med risk- och sårbarhetsanalys.

För perioden 2021-2023 är den övergripande inriktningen att utifrån processen bedriva ett arbete som leder till konkreta åtgärder och effekt på stadens förmåga.

Identifiera och analysera extraordinära händelser

Kommunerna ska analysera vilka extraordinära händelser i fredstid som kan inträffa och hur dessa händelser kan påverka den egna verksamheten. Resultatet av arbetet ska värderas och sammanställas i en risk- och sårbarhetsanalys.

Syftet med att ta fram en risk- och sårbarhetsanalys är att öka medvetandet och kunskapen hos beslutsfattare och verksamhetsansvariga om vilka hot och risker som finns inom det egna verksamhetsområdet. Ett annat viktigt syfte är att ta fram ett underlag för urval och prioritering av åtgärder som minskar risker och sårbarheter och ökar förmågan att hantera samhällsstörningar.

Kommunernas risk- och sårbarhetsanalyser är också ett viktigt underlag för analyser på regional och nationell nivå och bidrar till en helhetsbild av vilka risker och sårbarheter som finns i hela samhället.

Uppgifter i arbetet med risk- och sårbarhetsanalys

Överenskommelsen om kommunernas krisberedskap och MSB:s föreskrifter preciserar vilka uppgifter som arbetet med risk- och sårbarhetsanalys innebär i följande punkter:

- Kommunen ska bedriva ett arbete med risk- och sårbarhetsanalys som avser det geografiska områdesansvaret, kommunens organisation, samt berörda kommunala bolag och kommunalförbund.
- Kommunen ska använda underlaget från risk- och sårbarhetsanalysen i planering och genomförande av åtgärder för att öka förmågan att kontinuerligt bedriva samhällsviktig verksamhet, samt stärka förmågan att hantera extraordinära händelser.
- Kommunen ska efter en inträffad kris utvärdera kommunens hantering, både med avseende på kommunens verksamhetsansvar och det geografiska områdesansvaret. Underlaget ska användas i arbetet med risk- och sårbarhetsanalys.
- Kommunen ska senast den 31 oktober under det första kalenderåret efter ordinarie val till kommunfullmäktige ställa samman och rapportera resultatet av sitt arbete med risk- och sårbarhetsanalys till länsstyrelsen.
- I arbetet med risk- och sårbarhetsanalys ska kommunen följa MSB:s föreskrifter om kommuners och regioners risk- och sårbarhetsanalyser.

Övergripande process för risk- och sårbarhetsanalys

Kommunstyrelsen leder och samordnar arbetet med stadens risk- och sårbarhetsanalys utifrån en övergripande process som beskrivs nedan.

Processens syfte är att beskriva de olika aktiviteterna, tydliggöra roller och ansvar inom staden samt att kvalitetssäkra arbetet.

Processen innehåller flera moment och delprocesser som översiktligt beskrivs i sju steg.

1. Planera och utbilda

Planeringen utgår ifrån föregående risk- och sårbarhetsanalys och inträffade samhällsstörningar. Val av metod och eventuella avgränsningar görs. De verksamheter som ska involveras får utbildning och instruktioner.

2. Genomföra

Risk- och sårbarhetsanalyser genomförs i berörda verksamheter enligt instruktion. Analysen dokumenteras, fastställs och överlämnas till stadsledningskontoret.

3. Summera, analysera och bedöma

Stadsledningskontoret summerar, analyserar och bedömer materialet.

4. Sammanställning, beslut och rapportering

Stadsledningskontoret värderar och sammanställer resultatet till stadens risk- och sårbarhetsanalys. Risk- och sårbarhetsanalysen fastställs i kommunstyrelsen och rapporteras till länsstyrelsen.

5. Åtgärds- och handlingsplaner

Berörda verksamheter tar fram åtgärds- och handlingsplaner utifrån identifierade risker.¹ Stadenövergripande prioriterade risker med behov av utredning, samordning eller åtgärder anges i *Göteborgs Stads plan för krisberedskap och civilt försvar* för kommande mandatperiod.

6. Kommunlicera

Resultatet av risk- och sårbarhetsanalysen kommuniceras till berörda.

7. Uppföljning

Nämnder och bolagsstyrelser följer upp sina åtgärder.

Kommunstyrelsen följer upp de stadenövergripande åtgärderna.

¹ Nämnd/styrelseövergripande krav på riskhantering framgår av stadens riktlinje för styrning, uppföljning och kontroll. Resultatet av risk- och sårbarhetsanalysen utgör en del i detta arbete.

2. Planering

Detta avsnitt beskriver vilken planering avseende krisberedskap som nämnder och bolagsstyrelser ska ta fram eller uppdatera.

För perioden 2021-2023 är den övergripande inriktningen att ta fram och uppdatera planering som utvecklar stadens förmåga till samverkan och ledning vid samhällsstörningar.

Planering för att hantera samhällsstörningar

Samhällsstörningar kan ofta hanteras inom ramen för ordinarie organisation. Det krävs dock en planering och förberedelse för att anpassa organisationen för att bättre svara mot de behov som kan uppstå vid en samhällsstörning.

Syftet med planeringen är att verksamheten kan komma igång med att hantera samhällsstörningar på ett ordnat och effektivt sätt och kan anpassa organisationen för att klara de svårigheter som en samhällsstörning kan innebära. Planeringen fungerar också som förberedelse för att hantera samhällsstörningar genom att förtroendevalda och anställd personal får möjlighet att förbereda sig för sin uppgift. Det är också utifrån planen som utbildnings- och övningsverksamheten genomförs.

Planering kan vara av generell karaktär och tillämpbar oavsett vilken händelse som inträffar. Vissa typer av händelser kräver dock specifik planering med utgångspunkt i ett särskilt scenario.

Uppgifter i arbetet med planering

Överenskommelsen om kommunernas krisberedskap preciserar vilka uppgifter som ingår i planering:

- Kommunen ska ta fram ett styrdokument för kommunens arbete med krisberedskap. Denna plan motsvarar detta styrdokument.
- Kommunen ska ta fram ett reglemente för krisledningsnämnden.
- Kommunstyrelsen bör i instruktionen för kommundirektören ange vilka uppgifter som kommundirektören ska ha avseende krisberedskap.
- Kommunen ska ta fram en plan för hantering av extraordinära händelser.
- Kommunen ska ta fram en utbildnings- och övningsplan.

Planering som tas fram 2021-2023

Följande planering ska nämnder och bolagsstyrelser ta fram eller uppdatera under perioden. Med planering avses här processen att klargöra hur en organisation ska nå olika typer av mål. Planeringen kan sedan dokumenteras i till exempel en plan, riktlinje eller rutin.

Kontinuitetshantering

Kontinuitetshantering handlar om att planera för att en verksamhet ska fungera på en tolerabel nivå, oavsett vilken störning den utsätts för. Vad tolerabel nivå innebär är upp till varje verksamhet att avgöra. Med kontinuitetshantering kan verksamheter snabbare

återhämta sig från och mildra konsekvenserna av en inträffad händelse. Arbetet med kontinuitetshantering har ett internt fokus och utgår ifrån en kartläggning av den egna verksamheten och dess beroenden.

I metoden som användes för risk- och sårbarhetsanalysen 2019 identifierade samtliga förvaltningar och bolag sina åtaganden och vad som betraktas som acceptabla avbrottstider. Dessa ställningstaganden kan ligga till grund för vad som är en tolerabel nivå. I Göteborgs Stad finns olika typer av planer och rutiner som är att betrakta som kontinuitetshantering men som har olika nomenklatur beroende på verksamhetsområde.

Nämnder och bolagsstyrelser som bedriver samhällsviktig verksamhet bör bedriva ett arbete med kontinuitetshantering i syfte att ha reservlösningar som säkerställer verksamheten på tolerabel nivå.

Göteborgs Stad har ett metodstöd i form av ett kontinuitetsspel för att komma igång med kontinuitetshanteringen.

Generell planering

Det som är högst prioriterat under perioden 2021-2023 är att uppdatera generella krisledningsplaner i nämnder och bolagsstyrelser.

Göteborgs Stads riktlinje för krishantering och nämnder och bolagsstyrelseras krisledningsplaner motsvarar tillsammans den ”plan för hantering av extraordinära händelser” som staden ska ta fram enligt LEH och överenskommelsen.

Planerna ska tas fram utifrån Göteborgs Stads riktlinje för krishantering och med beaktande av verksamhetens risk- och sårbarhetsanalys. Planerna ska beskriva:

- inriktnings- och samordningskontakt (kontaktpunkt)
- hur förvaltningen/bolaget aktiverar krisledningsorganisationen
- krisledningsorganisation vid samhällsstörningar
- hur krisledningsorganisationen bedriver ledning, samverkan och kommunikation
- samverkan inom staden och med andra relevanta aktörer
- former för informationsdelning, rapportering och dokumentation
- lokaler och teknisk utrustning som är förberedda för samverkan och ledning
- hur hanteringen av en händelse avslutas och utvärderas.

Specifik planering

Därutöver ska staden ta fram, eller revidera, specifik planering för följande scenarion (se utförligare i avsnitt *Prioriterade åtgärder*):

- elbrist
- nödvatten
- pandemi
- värmebölja
- storskalig utrymning
- oljesanering
- pågående dödligt våld
- terroristattentat.

3. Geografiskt områdesansvar

Detta avsnitt beskriver Göteborgs Stads ambitioner i arbetet med geografiskt områdesansvar.

För perioden 2021-2023 är den övergripande inriktningen att aktivt och strukturerat arbeta med uppdraget geografiskt områdesansvar och utveckla förmågan att utöva det geografiska områdesansvaret vid händelser.

Att åstadkomma inriktning och samordning

Det geografiska områdesansvaret innebär att Göteborgs Stad verkar för att olika aktörer inom kommunens geografiska område får möjlighet att samverka i syfte att uppnå aktörsgemensam inriktning och samordning. Ansvaret innebär också att staden ska verka för att informationen till allmänheten samordnas vid extraordinära händelser.

Syftet med det geografiska områdesansvaret är att säkerställa att samhällets planerings- och förberedelsearbete och agerande vid samhällsstörningar är samordnat och effektivt.

Uppgifter i arbetet med geografiskt områdesansvar

Överenskommelsen om kommunernas krisberedskap preciserar vilka uppgifter som det geografiska områdesansvaret innebär i följande punkter:

- Kommunen ska ge aktörer som bedriver samhällsviktig verksamhet möjlighet att samverka i syfte att uppnå samordning i planerings- och förberedelsearbete
- Kommunen ska under en extraordinär händelse kunna stå värd för en inriktnings- och samordningsfunktion (ISF) på lokal nivå, i syfte att verka för samordning av olika aktörers åtgärder.
- Kommunen ska ta initiativ till att en samlad lägesbild tas fram i samband med en extraordinär händelse.
- Kommunen ska verka för att information till allmänheten vid en extraordinär händelse samordnas.
- Kommunens förberedelser inför extraordinära händelser ska ske i samverkan med närliggande kommuner och relevanta aktörer utanför det egna geografiska området. En förutsättning för att samverkan ska ske är att de externa aktörerna vill och kan samverka med kommunen.
- Berörda kommuner ska säkerställa att Viktigt meddelande till allmänheten (VMA) kan sändas via anläggningar för utomhusvarning genom att ljudsändare underhålls.

Överenskommelsen om kommunernas arbete med civilt försvar och LEH preciserar vad det geografiska områdesansvaret innebär under höjd beredskap:

- Kommunstyrelsen ska under höjd beredskap verka för att den verksamhet som bedrivs i kommunen av olika aktörer samordnas och för att samverkan kommer till stånd mellan dem som bedriver verksamheten.
- Kommunen bör informera berörda lokala aktörer om arbetet med beredskapsförberedelser och möjligheter till samverkan på lokal nivå.

Inriktnings- och samordningsfunktion

En inriktnings- och samordningsfunktion är en aktörsgemensam plattform för dialog och överenskommelser. Funktionen är en icke-permanent grupp som aktiveras när det finns behov av att åstadkomma samordning av åtgärder, resurser eller kommunikation.

I praktiken är funktionen en form av möte som ska bidra till att hantera konsekvenserna av samhällsstörningar genom att avväga eller prioritera åtgärder och resurser till de mest angelägna hjälpbehoven.

Göteborgs Stad ska i sin roll som geografiskt områdesansvarig kunna vara värd för den lokala inriktnings- och samordningsfunktionen och kunna delta i länsstyrelsens regionala inriktnings- och samordningsfunktion om en sådan är aktiverad.

Arbetet med geografiskt områdesansvar 2021-2023

Det geografiska områdesansvaret är en omfattande uppgift. Därför är det viktigt att prioritera vilka förmågor som ska utvecklas under perioden samt om det finns några särskilda aktörer som staden behöver utveckla samverkan med.

Inriktningen för perioden är att aktivt och strukturerat arbeta med uppdraget. Ambitionen är att utöva det geografiska områdesansvaret på ett sådant sätt att aktörerna inom kommunen åstadkommer inriktning och samordning såväl i planerings- och förberedelsearbete som vid en inträffad samhällsstörning.

I arbetet är följande åtgärder prioriterade:

- Ta fram en samverkansmatris som beskriver de viktigaste aktörerna som staden behöver samverka med och hur samverkan sker.
- Utifrån samverkansmatrisen ta fram en sambandskatalog.
- Utveckla förmågan att stå värd för en inriktnings- och samordningsfunktion.
- Utveckla förmågan att ta fram lägesbilder och en samlad lägesbild.
- Delta i regional samverkan i planerings- och förberedelsearbetet och vid en samhällsstörning.

Kommunstyrelsen är ansvarig för utövandet av det geografiska områdesansvaret och nämnder och bolagsstyrelser ska medverka i utövandet av detta ansvar.

4. Utbildning och övning

Beskrivningen i detta avsnitt utgör den övergripande utbildnings- och övningsplanen för Göteborgs Stad. Utbildnings- och övningsverksamheten preciseras i nämnder och bolagsstyrelserns egen planering.

För perioden 2021-2023 är den övergripande inriktningen att utveckla förmågan att hantera samhällsstörningar genom att utbilda och öva utifrån de nya planer som tas fram. Särskilt med fokus på samverkansövningar och övningar för den nya nämndsorganisationen.

Att kunna lösa sina uppgifter vid en samhällsstörning

Syftet med utbildnings- och övningsverksamheten är att förtroendevalda och anställd personal får den utbildning och övning som de behöver för att kunna lösa sina uppgifter vid en samhällsstörning. Genom en planlagd utbildnings- och övningsverksamhet ska nämnder och bolagsstyrelser ansvara för att detta sker.

Uppgifter i arbetet med utbildning och övning

Överenskommelsen om kommunernas krisberedskap preciserar vilka uppgifter utbildnings- och övningsverksamheten innebär i följande punkter:

- Kommunen ska ha en regelbundet utbildad och övad krisorganisation. Även beredskapsfunktioner inom till exempel kommunalteknisk försörjning och krisstöd ska vara utbildade och övade.
- Kommunen ska genomföra och utvärdera minst två övningar under en mandatperiod. Krisledningsnämnden och tjänstemannaledningen ska övas minst en gång per mandatperiod.
- Kommunen ska, om tillfälle ges, delta i planering, genomförande och utvärdering av samverkansövningar på regional eller nationell nivå som avser fredstida kriser.

Utöver detta anges i överenskommelsen om kommunernas arbete med civilt försvar att det ska göras särskilda insatser för kompetenshöjning gällande totalförsvar:

- Nyckelpersoner i kommunens organisation ska under perioden genom utbildning ges kunskaper om höjd beredskap och totalförsvar.
- Kommunen bör utbilda och öva kommunstyrelsen i uppgiften att under höjd beredskap ansvara för kommunens ledning.
- Kommunen bör inom ramen för den statliga ersättningen medverka i utbildningar och övningar som anordnas av länsstyrelsen och delta i övning anordnad av annan statlig myndighet.

5. Rapportering

Detta avsnitt beskriver uppdrag och arbete med rapportering.

För perioden 2021-2023 är den övergripande inriktningen att kunna lämna samlade rapporter till länsstyrelsen om krisberedskapsläget samt om händelseutvecklingen och åtgärder vid inträffade händelser.

Information om åtgärder och händelser

Kommunerna ska hålla länsstyrelsen informerad om vilka åtgärder som vidtagits i arbetet med krisberedskap och hur åtgärderna påverkat krisberedskapsläget. Kommunerna ska också kunna ge länsstyrelsen information om händelseutvecklingen, tillståndet och den förväntade utvecklingen samt om vidtagna och planerade åtgärder vid inträffade samhällsstörningar. Under höjd beredskap ska kommunerna hålla länsstyrelsen informerad om beredskapsläget och de övriga förhållanden som har betydelse för det civila försvaret i kommunen.

Uppgifter i arbetet med rapportering

Överenskommelserna om krisberedskap och arbetet med civilt försvar samt MSB:s föreskrifter preciserar vilka uppgifter arbetet med rapportering innebär i följande punkter:

- Kommunen ska regelbundet följa upp sin risk- och sårbarhetsanalys och med utgångspunkt i denna bedöma sin generella krisberedskap. Uppföljningen och bedömningen ska rapporteras till länsstyrelsen senast den 15 februari året efter vart och ett av mandatperiodens fyra år.
- Kommunen ska ha förmåga att ta emot och dela information med berörda krisberedskapsaktörer med stöd av den teknik och metodik som tillämpas nationellt och regionalt för samverkan och ledning vid samhällsstörningar (WIS, Rakel, Signe).
- Kommunen ska ha förmåga att ge länsstyrelsen en samlad rapport om läget i kommunen vid en extraordinär händelse
- Kommunen ska medverka vid införandet av ett tilldelat tekniskt system för informationsutbyte (Signe).
- Kommunen ska i samverkan med länsstyrelsen implementera rutiner för rapportering och för lägesbilder.

Ansvar för uppgifterna gällande rapportering

Kommunstyrelsen ansvarar för att rapportera till länsstyrelsen både när det gäller vilka åtgärder som vidtagits och hur de påverkat krisberedskapen och vid en inträffad händelse.

Nämnder och bolagsstyrelser ska bidra med den information som kommunstyrelsen behöver för att lösa uppgiften.

Vilken förmåga som nämnder och bolagsstyrelser ska ha när det gäller att ta emot och dela information via Rakel, WIS och Signe framgår av Göteborgs Stads riktlinje för krishantering.

Prioriterade åtgärder

Tabellen nedan redovisar hur Göteborgs Stad avser att lösa uppgifterna i LEH och överenskommelser. De uppdrag som redovisats i avsnitt 1-5 är sammanställda och det framgår vem eller vilka som ansvarar för att åtgärderna genomförs och när de ska genomföras. Sist i tabellen följer de ytterligare åtgärder som staden ska genomföra i arbetet med krisberedskap och civilt försvar.

I kolumnen kommentar framgår var uppgiften är reglerad eller identifierad (RSA=Risk- och sårbarhetsanalys, FO=fokusområde).

För de åtgärder som har effekt på ett särskilt fokusområde från risk- och sårbarhetsanalysen anges detta med en bokstav enligt listan nedan:

- A. extremväder
- B. IT
- C. sociala konflikter/social obalans, otillåten påverkan, gängkriminalitet och organiserad brottslighet
- D. hot och våld mot personal och brukare
- E. el
- F. terrorism och sabotage
- G. informationssäkerhet.

De åtgärder som anges i överenskommelserna mellan MSB och SKR syftar framförallt till att generellt utveckla förmågan att hantera samhällsstörningar och har effekt på samtliga fokusområden.

Åtgärd	Ansvarig	Deltar	Tidplan	Kommentar
Risk- och sårbarhetsanalys				
Bedriva ett arbete med risk- och sårbarhetsanalys enligt processen i denna plan.	Kommunstyrelsen	Nämnder, bolagsstyrelser	2021-2023	Överenskommelse (Se sidan 19.)
Fortsatt arbete med fokusområdena för att ta fram eventuella behovsanalyser/ handlingsplaner.	Kommunstyrelsen	Nämnder, bolagsstyrelser	2021-2023	RSA
Fortsatt arbete med de åtgärder som identifierats i verksamheternas risk- och sårbarhetsanalyser.	Nämnder, bolagsstyrelser		2021-2023	RSA
Fortsatt medverkan i arbetet med översvämningsdirektivet.	Kommunstyrelsen	Nämnder, bolagsstyrelser		Förordning om översvämningsrisker.

Åtgärd	Ansvarig	Deltar	Tidplan	Kommentar
Planering				
Revidera krisledningsplaner.	Nämnder, bolagsstyrelser		2021	Överenskommelse (Se s. 21 samt riktlinje för krishantering.)
Revidera krisledningsnämndens reglemente.	Kommunstyrelsen		2021	Överenskommelse
Revidera instruktion för Stadsdirektören.	Kommunstyrelsen		2021	Överenskommelse
Planering för att styra el till samhällsviktiga elanvändare i en situation där överföring av el måste begränsas eller avbrytas (Styrel).	Kommunstyrelsen	Nämnder, bolagsstyrelser	2021	Förordning om planering för prioritering av samhällsviktiga elanvändare.
Riktlinje för nödvattenförsörjning samt nödvattenrutiner i berörda verksamheter.	Kommunstyrelsen Kretslopp och vattennämnden	Berörda nämnder, bolagsstyrelser	2021	RSA FO: A, E, F
Pandemiplan, stadenövergripande samt verksamhets-specifika.	Kommunstyrelsen Nämnder, bolagsstyrelser		2021-2022	Inträffad händelse
Åtgärder med anledning av utökade planeringszoner runt Ringhals kärnkraftverk.	Kommunstyrelsen	Nämnder, bolagsstyrelser	2021-2023	Förordning om skydd mot olyckor.
Rutiner och arbetssätt för SMHI:s nya process för konskevensbaserade vädervarningar.	Kommunstyrelsen	Berörda nämnder, bolagsstyrelser	2021-2023	Nationellt uppdrag
Planering för utrymning och inkvartering samt utreda behov av att etablera trygghetspunkter i staden (omfattning, kravspecifikation).	Kommunstyrelsen	Berörda nämnder, bolagsstyrelser	2021-2023	RSA FO: A, E, F
Beredskapsplan för "pågående dödligt våld" i skolmiljö.	Grundskole-nämnden, Utbildnings-nämnden		2021	RSA FO: D, F

Åtgärd	Ansvarig	Deltar	Tidplan	Kommentar
Planering				
Beredskapsplan baserad på den regionala planen för hantering av attentat i publik miljö.	Kommunstyrelsen	Berörda nämnder, bolagsstyrelser	2021	Regional samverkan
Beredskapsplaner för värmebölja.	Kommunstyrelsen Göteborg Energi Äldre samt vård- och omsorgsnämnden Nämnden för funktionsstöd Socialnämnderna Kretslopp och vattennämnden Trafiknämnden Grundskolenämnden Förskolenämnden Kulturnämnden Idrott- och föreningsnämnden Park- och naturnämnden Lokalnämnden		2021-2022	RSA FO: A (Urval från MSB kunskapsöversikt: Värmens påverkan på samhället – en kunskapsöversikt för kommuner med faktablad och rekommendationer vid värmebölja)
Revidera beredskapsplan för oljesanering.	Park- och naturnämnden	Kommunstyrelsen Miljö- och klimatinämnden	2022	Miljö- och klimatinämnden är tillsynsmyndighet. (Även Räddningstjänsten Storgöteborg behöver delta.)
Plan för användning av ledningsplatser och alternativa ledningsplatser.	Kommunstyrelsen	Nämnder, bolagsstyrelser	2021	RSA FO: A-F

Åtgärd	Ansvarig	Deltar	Tidplan	Kommentar
Geografiskt områdesansvar				
Samverkansmatris som beskriver de viktigaste aktörerna som staden behöver samverka med och hur samverkan sker.	Kommunstyrelsen	Nämnder, bolagsstyrelser	2021	Överenskommelse
Sambandskatalog för de berörda aktörerna.	Kommunstyrelsen	Nämnder, bolagsstyrelser	2021	Överenskommelse
Utveckla förmågan att stå värd för en inriktnings- och samordningsfunktion.	Kommunstyrelsen	Nämnder, bolagsstyrelser	2021-2023	Överenskommelse
Utveckla förmågan att ta fram lägesbilder och en samlad lägesbild.	Kommunstyrelsen	Nämnder, bolagsstyrelser	2021-2023	Överenskommelse
Säkerställa att information och kommunikation till allmänheten samordnas vid extraordinära händelser.	Kommunstyrelsen	Nämnder, bolagsstyrelser	2021-2023	Överenskommelse
Säkerställa att Viktig meddelande till allmänheten (VMA) kan sändas via anläggningar för utomhusvarning.	Kommunstyrelsen			Överenskommelse (Utförs av Räddningstjänsten Storgöteborg)
Delta i regional samverkan i planerings- och förberedelsearbetet och vid en samhällsstörning.	Kommunstyrelsen	Nämnder, bolagsstyrelser	2021-2023	Överenskommelse
Utbildning och övning				
Enligt överenskommelse. Planering för utbildning och övning preciseras i nämnders och bolagsstyrelsers planer.	Nämnder, bolagsstyrelser		2021-2023	Överenskommelse (Se sidan 24.)

Åtgärd	Ansvarig	Deltar	Tidplan	Kommentar
Rapportering				
Rapportera till länsstyrelsen om åtgärder och vid en inträffad händelse.	Kommunstyrelsen	Nämnder, bolagsstyrelser	Löpande	Överenskommelse
Utveckla förmåga att använda Rakel och WIS.	Nämnder, bolagsstyrelser		2021-2023	Överenskommelse
Ytterligare åtgärder i arbetet med krisberedskap och civilt försvar				
Utveckla krisberedskapen i de nya nämnderna.	Äldre samt vård- och omsorgsnämnden, Nämnden för funktionsstöd, Socialnämnderna.		2021-2022	Omorganisation
Utveckla krisstödsverksamheten och samordning av krisstöd inom staden, planera, utbilda, öva.	Socialnämnderna		2021-2023	Omorganisation
Analysera behov av reservkraft i samhällsviktiga verksamheter och ta fram prioritering och investeringsförslag.	Kommunstyrelsen		2021-2023	RSA FO: A, B, E, F, G
Påbörja planering för nödbränsleförsörjning, i samverkan med länsstyrelsen.	Kommunstyrelsen	Nämnder, bolagsstyrelser	2021-2023	Regional samverkan
Projekt om kartläggning av försörjning- och säkerhetsrisker inom inköp.	Nämnden för inköp och upphandling	Nämnder, bolagsstyrelser	2021	
Föreslå en modell för ökad uthållighet inom stadens samhällsviktiga verksamhet för att klara egen försörjning och upprätthålla nödvändig samhällsservice under minst en vecka.	Kommunstyrelsen	Nämnder, bolagsstyrelser	2021-2023	